

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamine põhikoolis õppekava

Nele-Mai Olup

ÕPETAJATEGA SEOTUD TEMAATIKA KAJASTUS POSTIMEES *ONLINE*'IS
AUGUST 2015–NOVEMBER 2015

bakalaureusetöö

Juhendaja: Liina Lepp

Läbiv pealkiri: Õpetajaameti meediakajastus

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Liina Lepp (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsemiskomisjoni esimees:

Hasso Kukemelk (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Õpetajatega seotud temaatika kajastus Postimees *online*'is august 2015–november 2015

Meedias diskuteeritakse jätkuvalt õpetajaameti väärtustamisega seonduvatel teemadel. Õpetajate endi, aga laiemalt ka ühiskonna arusaam õpetajate töö väärtusest sõltub sellest, kuidas neid ja nende tööd meedias kujutatakse. Sellest lähtuvalt oli bakalaureusetöö eesmärk selgitada välja, milline on õpetajatega seotud temaatika kajastus Postimees *online*'is perioodil 1. august 2015–1. november 2015. Töö oli kvalitatiivne uurimus, mille empiirilises osas analüüsiti Postimees *online*'is kolme kuu jooksul ilmunud 121 artiklit, kus kirjutati üldhariduskooli õpetajatega seonduvatel teemadel. Andmeanalüüsi meetodina kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi. Uurimuse tulemused näitasid, et õpetajatest kirjutati ühelt poolt seoses nende tööülesannete ja heade omadustega, aga teiselt poolt seoses nende taunitava käitumise ja ameti ebapopulaarsusega. Õpetajatest kirjutasid peamiselt ajakirjanikud, poliitikud ja haridusvaldkonnas töötavad inimesed.

Märksõnad: õpetajaamet, artiklid õpetajatest, õpetajaameti meediakajastus, meedia, meediakajastus, õpetajate väärtustamine

Abstract

Representation of teachers on Postimees online from August 2015 to November 2015

Topics on valuation of teachers' work are still being discussed in media. Teachers' own but also society's conception of teachers' work value depends on how media represents them and their work. As for that the aim of the bachelor's thesis was to find out how teachers are represented in Postimees online from 1. August 2015 to 1. November 2015. The thesis was a qualitative research and in the empirical part of the study 121 articles about comprehensive school teachers were analysed. The method used for data analysis was qualitative inductive content analysis. The results of the study showed on one hand that teachers were represented in connection with their tasks and good characteristics but on the other hand in association with their reprehensible behaviour and unpopularity of profession. The articles about teachers were mostly written by journalists, politicians and people working in education.

Keywords: Teachers' work, articles about teachers, representation of teachers' work, media, media representation, valuation of teachers

Sisukord

Resümee	2
Sissejuhatus	5
1. Teoreetiline ülevaade	6
1.1. Representatsiooni mõiste.....	6
1.2. Representatsioon meedias	7
1.3. Õpetajate meediakuvand maailmas	9
1.4. Õpetaja meediakuvand Eestis.....	11
1.5. Õpetaja roll.....	14
2. Metoodika	15
2.1. Valim ja andmete kogumine	15
2.2. Andmeanalüüs.....	16
3. Tulemused.....	18
3.1. Teemad, millega seoses õpetajaid kujutati	19
3.2. Rollid, milles õpetajaid kujutatakse	29
3.3. Arvamused, mida õpetajatest meediatekstides väljendatakse	36
3.4. Inimesed, kes õpetajatest arvamusi väljendavad.....	45
4. Arutelu	51
4.1. Töö piirangud ja praktiline väärtus	56
Tänuõnad	57
Autorsuse kinnitus.....	57
Kasutatud kirjandus.....	58
Lisa 1. Ülevaade analüüsitud artiklitest	65
Lisa 2. Väljavõtte uurijapäevikust.....	90

Sissejuhatus

Inimesed kulutavad meedia tarbimisele päevas enam kui kaheksa tundi, selgus 65 riigi meedia tarbimist käsitlevast ülevaatest (Barnard, 2015). Ligi kümme aastat tagasi Suurbritannia, Prantsusmaa, Saksamaa, Hispaania ja Itaalia 5000 inimese seas läbi viidud uuringust ilmnes, et internetile kulutatud aeg, neli tundi nädalas, ületas esmakordselt ajalehtede lugemisele kulutatud aja, mis vähenes neljalt tunnilt kolmele tunnile nädalas. Järeldati, et internetist uudiste hankimisele kulutatud aeg kasvab kiiremini kui traditsioonilisele meediale kulutatud aeg (Küng, Picard, & Towse, 2008). Meediale pühendatud aeg on pikenenud ja seda peamiselt interneti tõttu (Barnard, 2015). Uudisteportaale peab rohkem või vähem oluliseks infovahendajaks 75% küsitletud inimestest (Kaldaru, 2011).

Kuigi ajakirjandus taotleb objektiivsust (Eesti Ajalehtede Liit, 1998), on infoühiskonna kanalite ja teabe külluses objektiivse tõeni jõudmine üha keerulisem, sest meedia valib, missugused teemad on aktuaalsed ning see annab võimaluse suruda sündmus raamistikku (Veldre, 2013). Raamistamine tähendab seda, et meedia tõstab esile vaid osa reaalsuse aspekte ja vaikib teised maha, julgustades auditooriumi teatud tõlgendusteks ning ära hoides teiste tõlgenduste valiku (Entman, 1993). Massimeedia esindab sotsiaalseid norme (McQuail, 2000; Palmaru, 2001) ning meedias käsitletavat teemat mõjutavad tegelikkuse tajumist ja taastootmist (Keedus, 2004).

Meedias kajastatav koolitemaatika on sageli sedavõrd õpetajavaenulik, et õpetaja tunneb end seetõttu mittevajaliku ja kõrvalejäetuna ning paljud noored ei vali õpetajaametit üksnes selle madala ühiskondliku prestiiži tõttu, kuigi meedia saaks tõhusalt kujundada avalikku arvamust nii õpetajasse kui kooli (Talts, 1997). Meedia kajastab õpetajaid kohati negatiivses valguses (Leijen, 2015), õpetaja maine on halb, tema tööd ei väärtustata ja seetõttu on õpetaja erialale kandideerijaid vähe (Arand, 2015). Ligi kolmandik Eesti õpetajatest on üle 50 aasta vanad ja noorte õpetajate pealekasv on väike (Tamm, 2004). Jätkuvalt on vananev õpetajaskond probleemiks, Eesti õpetajate keskmine vanus on 48 aastat, kusjuures üle 50-aastaseid õpetajaid on algkoolis 37%, põhikoolis 48% ja keskkoolis 50%, alla 30-aastaseid õpetajaid vastavalt vaid 9%, 8% ja 8% (OECD, 2014).

Meedias tuuakse välja, et õpetajate sissetulek on madal, mis näitab, et ühiskond ei hinda nende tööd (Kukk, 2009). Sama kinnitab ka OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuring TALIS 2013, mille andmetel on Eesti õpetajad väga rahulolematud õpetajaameti staatusega ühiskonnas, vaid 14% uuringus osalenud õpetajatest usub, et nende amet on ühiskonnas väärtustatud (OECD, 2014).

Haridus- ja teadusministeerium (Õpetaja, 2015) tõi välja, et õpetaja kutse, professionaalne areng, vääriline töötasu ja ametikoha väärtustamine on perioodil 2014–2020 Eestis prioriteetsed teemad ja lisas (Õpetaja ja koolijuht, 2015), et õpetajate järelkasvu tagamiseks tuleb tõsta ameti mainet ja staatust.

Ka meedias diskuteeritakse jätkuvalt õpetajaameti väärtustamise, prestiižsuse ja palgaga seonduvatel teemadel (Arand, 2015; Leijen, 2015; Maidre, 2015; Mihelson, 2015; Velsker, 2015). Kuna TALIS 2013 (OECD, 2014) tulemustest ilmnes, et õpetajate arusaam oma töö väärtusest on tugevasti sõltuv sellest, kuidas neid meedias kujutatakse, on oluline tõstatada teema ning täpsustada, milline on õpetajaameti meediakajastus, et oleks tõenduspõhist materjali edasiseks aruteluks. Eelnevast tulenevalt ongi uurimisprobleem, milline on õpetajatega seotud temaatika kajastus Postimees *online*'is.

Järgnevalt antakse töö teoreetilises osas ülevaade põhilistest töös kasutatavatest mõistetest ning õpetajatega seotud temaatika kajastusest Eestis ja mujal maailmas.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Representatsiooni mõiste

Representatsiooni defineeritakse kui mõne objekti või nähtuse kujutamist. Oluline tähtsus on siin keelel, sest representatsiooni all mõistetakse tähenduse loomist keele abil – representatsioon on kui vahelüli, sidudes omavahel mõisted ja keele (Hall, 1997). Keel võimaldab tähendusi luua ja neid teistega jagada, objektiivne reaalsus tekib seega inimestevahelises suhtluses ning maailm on selline, kuidas me seda keeleliselt konstrueerime (Berger & Luckmann, 1966).

Keele abil saab kujutada nii reaalselt maailma, aga ka kujuteldavat maailma. Representatsiooni teooria kohaselt puuduvad maailmas kindlad tähendused ning inimesed ise loovad need. Eri kultuuriruumides on palju erinevaid tähendusi ning samuti on palju viise, kuidas

neid representeerida. Representeerides loob inimene tähenduse ehk selle, kuidas ta asjadest mõtleb ja räägib ning mida sellega seoses tunneb. Tähenduse loomisel on olulisel kohal nii väärtused, mida inimene kannab, sõnad, mida ta kasutab, lood, mida ta räägib kui ka emotsioonid, mis sellega seoses tekivad (Hall, 1997). Meedia sisu on sageli tihedalt seotud reaalse sündmuste, valitsevate sotsiaalsete trendide ja kultuuriväärtustega. Meedia puhul tuleb aga alati meeles pidada, et meediumid on vahendid sisu päritolu ja sihtkoha vahel. Seega meedia sisu mitte puhtalt ei peegelda reaalsust, vaid pakub maailmast valitud ja valmistatud representatsioone (Hodkinson, 2011). Meedia sisu luuakse sageli kavatsusega kontrollida, mõjutada, piirata või suunata tähenduse tekkimist. Seda tuleb representatsiooni mõiste puhul arvestada, sest meediatekste koostavad inimesed, valides ja tõlgendades sõnumeid oma teadvustatud ja teadvustamata huvidest, eelistustest ja väärtustest lähtuvalt (McQuail, 2000).

Oxfordi inglise keele seletava sõnaraamatu järgi võib representatsiooni all mõista millegi kujutamist selle kirjelduse või kujutluspildi põhjal (Oxfordi inglise keele..., s.a.). Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on representatsiooni mõistel kaks tähendust: esindamine ja esindus (Eesti keele seletav..., s.a.). Bakalaureusetöös lähtutakse definitsioonist, mille kohaselt mõistetakse representatsiooni all seda, kuidas meedias õpetajaametit kajastatakse.

1.2. Representatsioon meedias

Meediakuvandit luuakse ja uuendatakse suhtluses, meedial on väga tähtis osa kuvandi kujunemise, kinnitamise ning muutmise juures. Meedia suunab inimeste hinnanguid ja mõjutab meie tõekspidamisi tegelikkusest üha rohkem, luues ise tähtsat informatsiooni (Bernstein, 2002; Palmaru, 2003). Selleks, et jõuda võimalikult laia auditooriumini, lihtsustab meedia oma sisu ja loob reaalsusest kitsa ja üldistatud, tihti stereotüüpse versiooni (Hodkinson, 2011).

Stereotüüpia on sotsiaalse grupi liikmete klassifitseerimine gruppi kuuluvuse alusel, nagu oleksid nad kõik ühesugused ja nagu nende muud omadused polekski olulised (Hayes, 2002). Meediakajastus võib mõnele sotsiaalsele grupile olla aga kahjulik või isegi hävitav, kuid kuna stereotüüpsed esitlused meedias aina korduvad ja jõuavad järjest laiemale auditooriumini, võib see põhjustada inimeste seas levivaid negatiivseid suundumusi ja hoiakuid ja juba olemasolevaid hoiakuid tugevdada (Bernstein, 2002). Hoiak on suhteliselt püsiv õpitud eelsoodumus toimida kellegi või millegi suhtes teatud kindlal viisil (Hayes, 2002).

Meediakuvand mõjutab suuresti seda, kuidas ühiskonnaliikmed iseennast näevad, aga ka seda, kuidas neid kujutatakse, nähakse ja koheldakse (Hodkinson, 2011). Seetõttu võib ilmnedä sama mõju ka õpetajatele ehk see, kuidas õpetajat meedias kujutatakse, kandub üle reaalsusesse ja mõjutab inimeste suhtumist õpetajatesse igapäevaelus. Ajakirjanduses avaldatu mõjutab päris kindlasti ühiskonna arvamust õpetajatest ja koolist (Voltein, 2007), meedia konstrueerib tegelikkust (Kuurme, 2007).

Õpetaja meediakuvand sõltub meedia toimimise eripäradest. Jutustada saab ainult teatud hulga lugusid, mis tähendab, et suur osa lugudest jäetakse kõrvale (Raag, 2007). Kuna maailmas toimub iga päev miljoneid sündmusi, peab ajakirjanik välja valima, millised leiavad kajastust ning seejärel omakorda valima, millised sündmused ja asjaolud on olulisemad, millised mitte (Hennoste, 2008). Igasugune tähenduse loomine põhineb valikul, täpsemalt sellel, mis valitakse ja mis jäetakse kõrvale. Kommunikatsioon sünnib seal, kus on valikuvõimalus ja seetõttu võib igasuguse valiku tulemust vaadelda suhtlusena ja küsida, mida sellega öelda taheti (Palmaru, 2003). Meedia sisu toetab üldiselt valitsevaid sotsiaalseid norme ja tavaid ning seda peetakse kultuuriliseks indikaatoriks, mis iseloomustab ühiskondlikke olusid samal viisil kui erinevad sotsiaalsed ja majanduslikud indikaatorid (McQuail, 2000).

Praeguseks on välja kujunenud põhiprintsiibid, millest sündmuste hindamisel lähtutakse ja mille suhtes on nii uudiste tegijad kui uurijad ühel meelel. Alates 1960. aastate keskpaigast on oldud üksmeelsed selles, et valik, millest ja mida kirjutada, langetatakse vastavalt seitsmele uudisväärtuse kriteeriumile: mõju, ebatavalisus, prominendid, lähedus, värskus, aktuaalsus ja konflikt (Hennoste, 2008). Kuna otsustused uudisväärtuse üle on tihti suhtelised, põhinedes ajakirjanduslikule uudise tunnetusele konkreetsel hetkel, sisaldavad need tugevat subjektiivset elementi, kuid on kindel, et uudiste valikul eelistatakse konflikti sisaldavaid uudiseid (McQuail, 2000). Praegu kui ajakirjandust tarbitakse palju interneti vahendusel, hoiavad ajakirjandusväljaanded silma peal inimeste meediatarbimisharjumustel ning neile on teada, et negatiivne konflikt müüb (Raag, 2007). Ajakirjanike jaoks on töös tähtis ja päevakajaline ikka negatiivne uudis (Kerb, 2011), kuid õpetajaid tihti halvas valguses kujutavad peakirjad loovad õpetajast kuvandi, mis ei vasta tõele (Undo, 2012). Konflikti all võib ajakirjanduses mõista sündmusi, mis peegeldavad kokkupõrkeid nii inimeste ja institutsioonide vahel kui ka nende sees (Hennoste, 2008). Tamm (2008) tõi oma uurimuses välja, et ka Postimees *online* kirjutab enim konflikti sisaldavaid uudiseid ning kuigi ajakirjanike sõnul otseselt konflikti ei otsita, siis selle

esinemise korral tuuakse see esile, sest konflikt püüab lugeja pilku. Seejuures puudutavad õpetajate endi etteheited meediale eelkõige ajakirjanike negatiivsete lugude ihalust ja konflikti otsimist (Kurm, 2004).

Seega saab eelnevat kokku võttes öelda, et meedia toimib vastavalt oma reeglitele, suunates ja mõjutades inimeste hinnanguid ning mängib seeläbi tähtsat osa kuvandi kujunemise, kinnitamise ja muutmise juures, seda ka õpetajaameti kajastades.

1.3. Õpetajate meediakuvand maailmas

Erinevates riikides on õpetaja meediakuvandi teema olnud aktuaalne. Näiteks Uus-Meremaa uurijad Kane ja Mallon (2006) tõid oma uurimuses välja, et meedia suhtumine õpetajatesse on negatiivne, mistõttu ühiskond ei hinda õpetajaid. Uurimusest ilmnes, et õpetajad tunnevad, et nad on ülekoormatud, alahinnatud, ebapiisavalt tunnustatud ja vähe toetatud. Õpetajad tõid välja, et neid ei austa valitsus, kes surub peale kiireid muutusi, õpilased, kelle käitumine on halvenenud, vanemad, kellel on ebareaalsed ootused ega meedia, kes süüdistab õpetajaid hariduse kitsaskohtades. Uurijad tõid välja, et meedial on oluline roll ühiskonna arvamuse kujunemise juures.

Kui Uus-Meremaal läbi viidud uurimus näitas, et ootused õpetajatele on suured, siis Austraalia uurijad Shine ja O'Donoghue (2013) leidsid, et õpetajad ei suuda täita neile ühiskonna poolt seatud ootusi. Uurimusest ilmnes, et meedias süüdistati õpetajaid sageli haridustaseme languses ning uurijad tõid välja, et õpetajaameti kuvand seelses Lääne-Austraalia ajalehes on peamiselt negatiivne. Positiivne kajastus oli suhteliselt haruldane, kuid õpetajatele tunti mõnel puhul kaasa, tuues põhjuseks, et õpetajad kannatavad liigse sotsiaalse surve ja töökoormuse all ning ei suuda täita nende rollile esitatud ootusi. Samuti selgus uurimusest, et õpetajad on meediast sageli kõrvale jäetud, mistõttu tõid uurijad välja, et õpetajatele oleks kasulik, kui nad räägiksid ise haridusteamade kajastamisel aktiivsemalt kaasa. Tuues esile arvamusi ja seisukohti, mis pööraksid õpetajate töö tähtsusele tähelepanu, oleks neil võimalus parandada õpetajaameti mainet ühiskonna silmis.

Ka viie riigi (Austraalia, Bangladesh, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Saudi Araabia ja Omaani) trükiajakirjanduse uurimusest (Alhamdan *et al.*, 2014) tuli välja, et ühiskonna ootused, mida meedia peegeldab, on õpetajaametile kõrged ning analüüsist ilmnes, et õpetajad ei suuda neid ootusi täita. Analüüsides üleriigilise levikuga lehti, oli uurijate eesmärk välja tuua, kuidas

viie riigi meedias õpetajaid kujutatakse ning milliseid ootusi neile seatakse. Autorid tõid välja, et ühiskond ootab õpetajalt, et ta oleks eeskuju, kes kehastab ühiskonna pürgimusi, ta peab olema aus, hooliv ja kohusetundlik ning tema ülesanne on selliseid omadusi edasi anda ka oma õpilastele. Ootused kehastasid autorite sõnul õpetaja ideaali, kuid tegelikkuses oli meedia õpetajate suhtes kriitiline. Lõuna-Aafrika Vabariigi lehtedest ilmnas, et õpetajad kaotavad ühiskondlikku usaldust, Saudi-Araabia artiklist tuli välja, et õpetajad pole piisavalt avameelsed ja ausad. Sarnaselt Saudi-Araabiale kujutati õpetajaid valelikena ka Austraalia meedias ning Omaani ajalehes ilmunud artiklites, kus kirjutati, et õpetajad pole küllaldaselt väärivad ega algatusvõimelised. Omaani meedia kirjutas veel, et õpetajaid ei saa usaldada, sest nad käituvad ebaküpselt ja vastutustundetult.

Ka Soome meedias on õpetajat üldjuhul kujutatud negatiivselt, leidsid sealseid uurijad (Dervin & Punakallio, 2015), kes analüüsisid üleriigilise levikuga ajalehe esikülgi kolme aasta vältel. Uurijad tõid välja, et negatiivsus on ajaga suurenenud, sest nagu paljudes teistes maailma paikades, pole ka Soome immuunne negatiivsele kajastusele, mis puudutab haridust ning õpetajaid. Kõige enam negatiivset tähelepanu pälvisid õpetajad seoses moraalityusega. Ühelt poolt oli see seotud sobimatu käitumisega õpilaste suhtes (nt *“Õpetaja kihlus 14-aastase õpilasega”*), teiselt poolt oli selle all mõeldud õpetajate endi sobimatut käitumist (nt *“Õpetaja jõi end kooliekskursioonil purju”*). Veel paistsid negatiivsena silma meediakajastused, mis puudutasid vägivalda ja ohtu õpetajale (nt *“10-aastane loopis õpetajaid kividega”*), aga ka õpetaja vägivalda õpilaste suhtes (nt *“Õpetaja löi 10-aastast last”*). Vähem kirjutati õpetajatest kui õpilaste kaitsjatest (nt *“Õpetaja proovis mõrvarit peatada”*), õpetajate palkasid ja koolituse puudutasid vaid üksikud artiklid. Artiklite pealkirjad tulenevad Dervin ja Punakallio (2015) artiklist.

Kui Soome uurijad leidsid, et õpetajaga seotud temaatika kajastus on aja jooksul muutunud negatiivsemaks, tuli Inglismaal läbi viidud uuringust (Hargreaves *et al.*, 2007) välja, et õpetajaameti kuvand on seelses meedias aja jooksul oluliselt paranenud, rääkides vastu õpetajate tavapärasele arusaamale vaenulikust ajakirjandusest, mis hoiab ja taastoodab nende madalat staatust. Koolid omakorda on muutunud meediaga suhtlemisel vabamaks, edastades ise ajakirjandusele teateid oma tegevusest. Ajakirjandus kirjutas erinevatest probleemidest, mida sageli kommenteerisid õpetajad ise. Õpetajaameti paranenud positsioonile ühiskonnas viitas tõdemus, et õpetajad olid koos valitsuses ja kõrghariduses töötavate inimestega ühed

silmapaistvamad, keda uudistes tsiteeriti. Õpetaja on avalikus arutelus olulisel ja tunnustatud positsioonil, mis uurijate sõnul aitab kaasa õpetaja maine paranemisele.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et nii Austraalia, Uus-Meremaa, viie riigi (Austraalia, Bangladesh, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Saudi Araabia ja Omaani) ning Soome uurimuste tulemustes esines sarnaseid aspekte. Jõuti järeldusele, et ühiskonna ootused õpetajatele on suured ning ühiskonna arvamuse kujunemisel on oluline osa meediakajastustel. Leiti, et õpetaja kuvand meedias on valdavalt negatiivne ning ühiskond alahindab õpetajaid. Kui Soome uurijad tõid välja, meediakajastused õpetajatest on Soomes muutunud ajaga negatiivsemaks, selgus Inglismaal läbi viidud uurimusest, et õpetaja kuvand seelses meedias on aja jooksul oluliselt paranenud.

1.4. Õpetaja meediakuvand Eestis

Ka Eestis on varasemalt läbi viidud uurimusi õpetaja meediakuvandi teemal, millest ilmnes, et meediakajastused on õpetajate suhtes pigem negatiivsed (Kukk, 2009; Moltsaar, 2014; Talja 2008; Varula, 2015). Samal ajal ollakse seisukohal, et meedia ei pööra haridusteamadele piisavalt tähelepanu, jättes õpetajate tegemised üldse kajastamata või jäädes selles pinnapealseks (Hasa, 2011; Kuurme, 2007; Leesi, 2007; Normak & Ruus, 2012). Õpetajaga seonduva valdavalt negatiivne ja pinnapealne, stereotüüpne kajastamine meedias on väga suureks probleemiks ning see kisub alla õpetaja prestiiži ühiskonnas (Eesti Haridusfoorumi kogumik, 2006). Kuurme (2007) sõnul võib ajakirjandusest jääda mulje, et haridus on ühiskonna ääremaa, kus töötavad vaid saamatud, läbipõlenud ja õnnetud inimesed, kes peaksid tegutsema missioonitundest.

Õpetaja meediakajastuste teemal on avaldatud arvamust, et ajakirjanduses ei räägita õpetajatest piisavalt, sest pole ette nähtud inimesi, kes haridusvaldkonda kajastada mõistaksid. Leesi (2007) tõi välja, et üleriigilised lehed kajastavad koolielu liiga harva, Voltein (2007) lisas, et Postimees ei kirjuta õpetajatest, sest nad ei soorita midagi piisavalt ekstreemset, et see ületaks uudisekännise. Praeguseks on haridusteamad jälle avalikkuse tähelepanu all (Helemäe & Võormann, 2010) ning seda seoses õpetajate palgateemade ja koolivõrgu ümberkorraldustega (Aaviksoo, 2014). Hasa (2011) sõnul jääb meedia koolielu kajastamisel siiski ühekülgselt ja pealiskaudselt, seda eriti koolide taseme ja katsetega seonduvate teemade puhul. Raidla (2009) kirjutas, et ka meedia enesekriitikast tuleb välja, et pinnapealse informatsiooniga piirdumise tõttu võivad mitmed olulised teemad jääda kajastamata ning seda tauniti. Kuurme (2007) sõnul puudub

ajakirjanduses hariduse rubriik ning pole ette nähtud inimesi, kes seda valdkonda haldaksid ning just seetõttu on kirjutised juhuslikud, pinnapealsed ja sensatsiooni otsivad. Kukemelki (2007) arvates räägitakse õpetajatest päevalehtede esikülgedel, kuhu paigutatakse olulisimad teemad, sageli siis, kui selle taga on õpetaja väärted ning seetõttu ajakirjandus toetab õpetaja negatiivset kuvandit ühiskonnas. Tankler (2009) tõi välja, et õpetajatele seatud normid on kõrged, sest nad vastutavad paljude inimeste eest, mistõttu õpetaja väiksegi vale tegu annab alust taunivale kirjutisele. Ka Võormann (2004) nentis, et koolieluga seoses satuvad meedia tähelepanu alla pigem skandaalsed lood ja lisas, et selline tähelepanu segab õpetajate igapäevatööd, eriti kui sõnavõttud on asjatundmatud või koguni pahatahtlikud. Haridusest rääkides keskendutakse olemasoleva asemel puuduvale ja tihti kritiseeritakse neid, kes seda sugugi ei vääri (Kerb, 2011).

Ajakirjanduses puuduvad Kuurme (2007) sõnul analüüsivad tekstid ja kirjeldatakse rohkem sündmusi ja juhtumisi, kuid selle asemel peaksid ilmuma ülevaateartiklid haridusotsuste tegijatelt, et neile järgneks laiem diskussioon. Normak ja Ruus (2012) kirjutasid, et ühiskonnas diskuteerita hariduse eesmärkide üle. Toomse (2004) sõnul valmistab muret see, et ei kutseliitude ega ka üksikute õpetajate seisukohad ei pääse just sagedasti leheveergudele ning Võormann (2004) tõi välja, et ühiskond tervikuna peab õpetajatele kui ametigrupile pöörama suuremat tähelepanu, hoidmaks ära hariduse kui tegevusala kandumist ühiskonna äärealale. Luige (2010), Moltsaare (2014) ja Tankleri (2009) sõnul võiksid õpetajad ise rohkem meedias sõna võtta. Moltsaar (2014) tõi välja, et õpetajaid kujutati pigem passiivse grupina ning õpetajatest kirjutasid enamasti inimesed, kes ei tööta koolis. Autor lisas, et õpetaja meediakuvandi võimendamiseks ja parandamiseks peaksid õpetajad võtma initsiatiivi ning tegema end kuuldavaks, näiteks avaldades arvamused. Luige (2010) sõnul võiks õpetaja kui arvamusiidri kujutamise meedias olla üks lahendusi, kuidas õpetajaametit enam väärtustada. Ka Tankler (2009) tõi välja, et õpetajad peaksid ise sõnastama, millised õpetajad on, sest muidu teevad seda nende eest ajakirjanikud. Samuti toodi “Minu Eesti” mõttetalgutel, välja, et õpetajad peaksid ise oma ameti väärtustamises kandma ühiskonna ja meedia ees kesksel rolli, enesesse rohkem uskudes, olles uhked oma ameti üle ning toetades ja tunnustades üksteist, sest muidu ei tee seda ka ühiskond (Ginter & Sarv, 2010). Barkala (2011) tõi esile, et õpetajatest positiivsema kuvandi loomiseks tuleks senisest rohkem kajastada positiivseid uudiseid koolist ja õpetajatest, ergutades omavalitsusi ja haridusameteid koostöös ajalehetoimetustega avaldama edulugusid tunnustatud õpetajatest. Luige

(2010) sõnul on Eesti haridusmaastikul palju säravaid õpetajaid, keda meedias esile tõsta ja eeskujuks tuua.

Ka Talja (2008) tõi uurimuses esile, et kuna õpetajad ei ole ise trükimeedias kuigi agarad oma saavutustest kirjutama ja negatiivse sisuga artikleid kommenteerima, ei kipu ka üldsus õpetajate mainet kaitsma ning just seetõttu kajastab meedia õpetajate töid ja tegemisi vastavalt oma äranägemisele ega ole võtnud eesmärgiks õpetaja mainet positiivses suunas kujundada. Autori õpetaja meediakuvandi uurimuses, kus analüüsiti Postimehe artikleid kahe aasta vältel, selgus, et ligi pooled analüüsitud artiklitest ja nende pealkirjadest kajastasid õpetajat negatiivsest vaatevinklist. Palju räägiti õpetajate palgast, artiklitest ilmnes, et koolitatud õpetajad ei lähe oma erialasele tööle, vaid valivad mõne teise ameti, mis on tasuvam. Kukk (2009) tõi oma uurimuses, kus võeti aluseks nii Postimehe kui Õpetajate Lehe artiklid, välja, et mõlemas väljaandes oli positiivseid hinnanguid õpetaja suhtes rohkem kui negatiivseid, kuid nii Postimehes kui Õpetajate Lehes töid autorid välja, et praegused õpetajad on ebapädevad. Analüüsitud artiklites toodi esile, et õpetajal puuduvad tõsiseltvõetavad vahendid koolis turvalise õhkkonna saavutamiseks, koolides valitseb tunnustamise defitsiit ning õpetajate ja lapsevanemate vahel on usaldamatus. Õpetaja meediakuvandi uurimusest (Moltsaar, 2014), kus analüüsiti õpetajate meediakajastusi perioodil 2008–2012, selgus, et Postimehes kirjutavad artikleid enamasti inimesed, kes ei tööta koolis ning õpetajad ei saa piisavalt sõna, mistõttu on oluline, et õpetajad kajastaksid ise senisest enam oma kogemusi ja olulisi küsimusi. Postimees kirjutas õpetajatest enim seoses nende madala palga ning suure töökoormusega ning autori sõnul selline kajastus taastoodab õpetajate madalat staatust ühiskonnas. Varula (2015) tõi Eesti Päevalehes perioodil jaanuar 2014–oktoober 2014 ilmunud artiklite põhjal välja, et meedias on palju lugusid, kus arutletakse madalalpalgaliste õpetajate üle, kelle töö on väga vaevanõudev, kuid keda süüdistatakse õpilaste vähestes teadmistes. Uurimusest tuli välja, et õpetaja ise on meediakajastustes vaid sõnaõigusega vahend hariduspoliitika elluviimiseks, sest haridusvaldkonna põhilisi probleeme kajastades jäetakse õpetajad sageli tagaplaanile ja räägitakse vaid institutsioonilistest otsustest ja nõuetest. Autori sõnul kujutatakse õpetajat meedias peamiselt negatiivses valguses.

Seega võib öelda, et meedia pigem ei soosi õpetajaameti positiivse kuvandi loomist. Samas ilmnes, et õpetajad ei ole meedias ise agarad sõna võtma, kuigi võiksid seda teha. Kui praegu avaldab meedia uudislugusid oma äranägemise järgi, annaks õpetajate aktiivsem kaasaraäkimine võimaluse kujundada õpetajate mainet positiivses suunas.

1.5. Õpetaja roll

Ühiskonnas väärtustatakse õpetajatööd üha vähem (Fullan, 2006), samas õpetaja roll on muutunud ning vastutus aina suurenenud (OECD, 2005; OECD, 2010). Õpetajad kaebavad vähese tunnustuse, rollikonfliktide, lapsevanemate ja ühiskonna ootuste ning avalikkuse ja meedia kriitika üle ja see mõjutab negatiivselt õpetaja elukvaliteeti (Rebane, 2004). Õpetajad on jätkuvalt selgelt rahulolematud oma palgaga, õpetaja positsiooniga ühiskonnas ja kuvandiga meedias, kuid õpetajaameti ümbermõtestamine võib aidata kaasa sellele, et õpetajatöö muutuks köitvaks ja mainekaks (Eisenschmidt, Ruus, & Poom-Valickis, 2015). Seni on õpetajad oodanud meedialt ja ministriumilt positiivset meediakajastust, toetust ning tunnustust, kuid sellele saavad õpetajad ka ise kaasa aidata, võttes rohkem sõna, tunnetades oma rolli ja identifitseerides end professionaalina (Timakov, 2015). Maiste (2012) sõnul ei toimu Eesti koolis ega ühiskonnas tähelepanuväärset arengut seni, kuni ühiskond ei usu, et õpetajal on eriline roll. Teder (2012) lisas, et õpetajaameti maine tõusu ei peaks jääma ootama, vaid selle kujundamisega tuleb teadlikult tegeleda. Ka Kukk (2009) rõhutas, et kuna õpetaja amet on muutumas üha olulisemaks, tuleks erilist rõhku panna sellele, et õpetajate igapäevasest tööst heas valguses kirjutatakse.

Eesti Haridusfoorumi kogumikus (2006) toodi esile, et ühiskond peab õpetajale teada andma, millised on ootused õpetajaameti suhtes ning millist kohta ja palka õpetaja väärrib, seejuures oleks aga tarvis avalikku diskussiooni, millest võtavad osa ka õpetajad. Õpetajaameti staatus ühiskonnas mõjutab nii üldist arvamust õpetajatest kui ka õpetajate endi suhtumist oma ametisse ja sellest lähtuvalt on ühiskondliku staatuse teema õpetajate silmis akuutne ja oluline (Schults, 2012). Selleks, et mõista ühiskonna arusaamu õpetajaametist ning esile tuua, kes ja milliste arvamuste kaudu tõekspidamisi kujundavad, on töö eesmärgiks selgitada välja, milline on õpetajaameti meediakuvand väljaandes Postimees *online*. Kuna viimane uurimus on teadaolevalt aastast 2014/2015 ja selles on välja toodud, et õpetajaameti kuvandi parandamiseks tuleks ajakirjanikel keskenduda pigem positiivsele ja anda senisest rohkem ka õpetajatele sõna, on vajadus uurida, kes ja kuidas õpetajaid praegu meedias kujutatavad. Töö autor esitab järgmised uurimisküsimused:

- 1) Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?
- 2) Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?
- 3) Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse?
- 4) Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?

2. Metoodika

Bakalaureusetöös kasutati uurimismeetodina kvalitatiivset uurimisviisi, mis võimaldab kirjeldada tegelikku elu ilma üldistusi tegemata inimeste individuaalsete tõlgenduste ja tähenduste kaudu (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara, 2005). Et tekst esindaks autorit ja sotsiaalset situatsiooni, milles sisu on loodud, on Krippendroffi (2004) soovitusel teksti kirjeldamisest olulisem mitmete tekstide analüüsi põhjal teha järeldusi tekstiväliste nähtuste, autorite või ühiskonna kohta. Seeläbi saab Hirsjärvi ja kollegide (2005) sõnul leida ja avalikkuse ette tuua uusi aspekte, selle asemel et tõestada juba olemasolevaid väiteid.

2.1. Valim ja andmete kogumine

Bakalaureusetöös uuriti Postimees *online*'is ajavahemikul 1. august 2015–1. november 2015 ilmunud artikleid, milles kirjutati üldhariduskooli õpetajatest.

Otsingusõnana kasutati sõna “õpetaja” ning artiklitest valiti välja need, kus kajastati üldhariduskooli õpetajaid, kasutades tekstis sõna “õpetaja”. Kuna keskenduti üldhariduskooli õpetajatele, jäeti leidude hulgast välja artiklid, kus kirjutati lasteaiasõpetajatest, eripedagoogidest, psühholoogidest, ülikoolide õppejõududest ja teistest haridustöötajatest. Tekstides, mis analüüsi kaasati, mainiti üldhariduskooli õpetajat, kasutades tekstis sõna “õpetaja”, õpetajat kujutati teatud teemade kontekstis ja rollis ning õpetajaameti või tema töö kohta avaldati arvamust.

Võttes aluseks uurimisküsimused, jälgis autor nende fookuses seisvaid aspekte (*Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse? Millistes rollides õpetajaid kujutatakse? Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse? Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?*) Postimees *online*'is vaadeldud perioodil seoses õpetajatega. Postimees *online*'is avaldatud artiklid valiti õpetaja meediakuvandi analüüsimiseks seetõttu, et Postimees.ee on üks enim külastatud meediaportaali Eestis (Kaldaru, 2011; Reinap, 2016). Kolme kuu jooksul, 2015. aastal perioodil 1. august–1. november ilmunud tekstid valiti välja seoses sellega, et uurida kooliaasta algusega seotud perioodi. Samuti oli eesmärgiks uurida uusimat infot, mis saadaval. Ajaline piiratus on põhjendatav töö mahu piiratusega.

Analüüsimisele võeti kõik artiklid, milles oli nimetatud sõna “õpetaja” ning kokku analüüsiti 121 artiklit, augustist 36, septembrist 45 ja oktoobrist 40 artiklit. Kokku oli analüüsitava teksti 233 lehekülge (kirjasuurus 12, reavahe 1,5). Analüüsi aluseks olevate artiklite ilmumisaeg, autor, pealkiri ja tähis on esitatud lisas 1.

2.2. Andmeanalüüs

Andmeanalüüsis kasutas autor andmeanalüüsi programmi *QCMap*, kuna Mayringi (2014) sõnul võimaldab nimetatud tarkvara hallata korraga suuremates kogustes kvalitatiivseid andmeid. Andmeid analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil, mis võimaldab keskenduda keele kui kommunikatsioonivahendi tunnusjoontele, teksti sisule ja kontekstilisele tähendusele ning saada infot, ilma et juhitudaks eelnevalt määratud kategooriatest või teoreetilistest lähtekohtadest (Laherand, 2008). Samuti võimaldab see uurida andmeid ehk autori kirjutatud teksti, võttes arvesse ridade vahele peidetut (Kalmus, Linno, & Masso, 2015) ning võrrelda meedia sisu teatud tunnuste esinemissagedusega sotsiaalses reaalsuses, andes infot, mis kehtib laiemas meediareaalsuse kohta kui vaid vaadeldud tekstide hulk (McQuail, 2000). Sellest tulenevalt oli käesoleva töö eesmärgi saavutamiseks kvalitatiivne sisuanalüüs sobiv meetod.

Kõigepealt sisestati *QCMap* andmetöötluskeskkonda kolm uurimisküsimust. Seejärel salvestati kogutud ja programmi MS Word .doc tekstifailivormingus salvestatud artiklid .txt vormingusse ning lisati andmeanalüüsi keskkonda. Niimoodi tekkis *QCMap* keskkonda neli kodeerimisrühma (*Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse? Millistes rollides õpetajaid kujutatakse? Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse? Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?*). Andmetöötluseks mõeldud artiklid paigutusid andmeanalüüsi keskkonnas järjest, mis võimaldas uurijal sisestatud teksti korduvalt lugeda ning sellest tähenduslikke üksuseid märkida.

Kuna töö autor osales käesoleva töö metoodika peatüki kirjutamise ajal ainekursusel „Andmeanalüüs kvalitatiivses uurimuses: sisuanalüüs“, sai ta seal vajalikke teadmisi ja oskusi andmete kodeerimiseks. Töös kasutati induktiivset kodeerimist ehk avatud kodeerimist, mille eesmärk on süvenemine teksti autori mõttemaailma ja selle mõistmine. Elo ja Kyngäse järgi (2008) tähendab avatud kodeerimine, et autor teeb lugemise käigus teksti sisse märkmeid, tõstes nii esile olulise. Kodeerimise peamise eesmärk on lahutada tekst osadeks ja seda mõista, arendada välja kategooriad ja seada need uuringu edenedes korrastatud süsteemi (Kalmus *et al.*, 2015).

Esimese etapina tõsteti avatud kodeerimise kaudu loetud tekstist esile ehk märgiti ära esialgsed tähenduslikud üksused. Tekstist tähenduslike üksuste märkimist korrati iga uurimisküsimust eraldi silmas pidades. Protsessi korrates, tekste lugedes ja tähenduslikke üksusi märgistades, tekkisid koodid, mis Laheranna (2008) soovitusi järgides hiljem korrastati ja

rühmitati. Uurimuses mõisteti tähendusliku üksuse all lauset, lõiku või fraasi, mis omas uurimisküsimuste kontekstis terviklikku mõtet. Lõigud märgistati ja neile määrati sisust tulenev kood, mis kirjeldas tähenduslikku üksust. Programmis *QCAmap* sõnastati tähenduslike üksuste alusel tekkinud järgmised koodid (*kooli algus, õpetajate koolitamine, nutiseadmete kasutamine, koolirahu programm, õppe planeerimine, väärtuste õpetamine*). Järgnevalt on toodud näide tekstilõigust, milles on alla joonitud tähenduslik üksus ning küljele märgitud kood. Näide on seotud uurimisküsimusega “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?”.

“Kool on õpetajate vabariik,” ütles Waldorfi pedagoogika rajaja R. Steiner. Õpetaja on see, kes peab ise arendama oma sisemisi väärtusi, et seejärel need väärtused õpilastele edasi anda. Keegi väljastpoolt ei saa öelda, millise väärtuse peab õpetaja omaks võtma. Hea kool peab olema selline, mis võimaldab õpetajal areneda ja oma õpetust õpilasele edasi anda.

} väärtuste õpetamine

Uurimuse usaldusväärsuse suurendamiseks kasutas autor kaaskodeerija abi, kes kodeeris vabal valikul 12 artiklit ehk kümme protsenti andmeanalüüsi kuuluvast 121 artiklist. Seejärel koode võrreldi ja arutluse tulemusel jõuti konsensuseni kodeerimisotsustes. Autori kodeerimistulemused kattusid suures osas kaaskodeerija tulemustega. Usaldusväärsuse suurendamiseks dokumenteeriti uurimisprotsessi Creswelli ja Milleri (2000) soovitusel uurijapäevikus, näiteks kirjutas autor elektroonilisse dokumenti erinevatest mõtetest ja tegevustest, millega ta uurimisprotsessis kokku puutus. Väljavõte uurijapäevikust on esitatud lisa 2.

Teises etapis jagati koodid kategooriatesse. Kategooria on uurija loodud analüütiline üksus, millesse koondatakse sarnased koodid (Kalmus *et al.*, 2015). Tähenduselt sarnaste koodide *QCAmap* keskkonnas gruppidesse jagamisel moodustusid alakategooriad, millele anti koodide sisust tulenev täpsem nimetus. Autor tekitas *QCAmap* keskkonda alakategooria ning uurimisküsimusest lähtuvalt viis autor loodud alakategooria alla kokku koodiraamatu alt sarnased koodid. Näide, kuidas koodidest alakategooria moodustati, on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Näide koodidest alakategooria moodustamise kohta.

Koodid	Alakategooria
Kooli algus	Õpetajast räägitakse seoses tema tööülesannetega
Nutiseadmete kasutamine	
Õppe planeerimine	
Õpilaste kasvatamine	
Kodutööde andmine	
Lõpueksamid	

Järelejäänud koodidest loodi teised alakategooriad, kuhu alla paigutati kõik sobilikud koodid. Kui alakategooriad loodud, vaatas autor need üle sellise pilguga, kas neist saaks teha veel samm suuremat üldistusastet. Sarnase tähendusega alakategooriad koondati sisu põhjal kokku üldkategoriateks ning neist moodustusiid peakategooriad. Näide, kuidas peakategooriad alakategooriate alla paigutati, on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Näide alakategooriatest peakategooria moodustamise kohta.

Alakategooria	Peakategooria
Õpetajatest räägitakse seoses tema tööülesannetega	Õpetaja tööga seonduvad teemad
Õpetajatest räägitakse seoses suure töökoormusega	

Viimases etapis esitati tulemused, mis põhinevad kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemusena moodustatud kategooriatel. Tulemuste tõlgendamiseks valiti välja tekstinäiteid, mida töösse lisamiseks vähesel määral toimetati, ilma et see teksti sisu muudaks (nt *korduvate sõnade tekstist eemaldamine*).

3. Tulemused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli selgitada välja, milline on õpetajatega seotud temaatika kajastus Postimees *online*'is perioodil 1. august 2015–1. november 2015. Andmeanalüüsi tulemused esitatakse uurimisküsimuste kaupa ning tulemusi kinnitatakse näidetega artiklitest.

3.1. Teemad, millega seoses õpetajaid kujutati

Uurimisküsimuse, “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemusena eristus kuus peakategooriat, kus õpetajatest räägiti seoses: 1) tööülesannetega, 2) erinevate koolituste ja programmidega, 3) nende heade omadustega, 4) nende taunitava käitumisega, 5) nende õpilaste põhjustatud traagiliste sündmustega, 6) õpetajaameti ebapopulaarsusega. Järgnevalt esitatakse tulemused pea- ja alakategooriate kaupa.

1) Õpetajatest räägiti seoses tööülesannetega. Mitmetes artiklites kirjutati õpetajatest eelkõige seoses erinevate tööülesannetega, mida nad koolis täidavad või artiklis sõna võtnud inimeste sõnul võiksid täita, aga ka seoses nende töökeskkonna ja -koormusega. Peakategooria alla kuulusid alakategooriatena a) kooli algus, b) õpetajate töökoormus, c) nutiseadmete kasutamine, d) õppe planeerimine, e) õpilaste kasvatamine (väärtuskasvatus, seksuaalkasvatus, liikluskasvatust), f) kodutööde andmine, g) lõpueksamiteks valmistumine.

a) Kooli algus. Mitmes artiklis (A31, A36, S15) pälvisid õpetajad tähelepanu seoses kooli algusega septembris. Kooli algusega seonduvalt palus ajakirjanik õpetajatel rääkida oma tööst ning sellest, kas nad tajuvad õpetamist raske tööna või on see midagi enamat. Õpetajad tõid välja, et vaba aega jääb töö kõrvalt vähe, töö on raske ning seda ei hinnata.

”Kuna saame selle eest raha, võib õpetamist ju tööna käsitleda. Samas ei saa seda võtta kui tavalist palgatööd, sest see on kutsumus,” S15

Veel toodi välja, et hea õpetaja on see, kes valdab oma ainet, suudab vajadusel kiiresti muutuva olukorraga kohaneda ja kel on hea empaatiavõime. Seejuures kirjutati sellest, et Eesti õpetajad on väga head ning oma tööle pühendunud ja sooviti neile jätkuvat armastust oma töö vastu.

“See töö, mis homme uuesti algab, on kõige tähtsam üldse”, A36

Toodi esile, et kavatsetakse pingutada õpetajate palgatõusu, haridusvõrgu korrastamise ja õpetajate turvalisuse tagamise nimel. Palgast rääkides kirjutati, et kuigi erakonnad on lubanud õpetajate palku tõsta, ei ole see eelarves kajastatud, kuid avaldati lootust, et lisaraha siiski leitakse. Samas oli ka neid, kes olid palgatõusu puudutavate lubaduste osas skeptilised. Lisati, et

õpetajad peavad ebakindlust palga kõrval teiseks määravaks aspektiks, miks õpetajaametil pole prestiiži.

“Teame piisavalt intsidente, kus õpetaja teatud olukorras ei tea, mida teha ja paraku üldine hoiak ongi selline, et õpetaja ei saagi midagi teha”, A31

Kooliaasta alguses räägiti õpetajatest veel seoses kooliruumide juurdeehituse või renoveerimisega.

“Õpetajatele mõeldud vaheruumide arvelt tehti suuremad klassid”, A24

b) Õpetajate töökoormus. Mitmetes artiklites (S10, S15, O35) toodi välja, et õpetajate töökoormus on suur ning mida aeg edasi, seda enam ootusi ja nõudmisi õpetajatele juurde seatakse. Kirjutati, et tööülesandeid tekib aina juurde ning lisaks tundide andmisele on õpetajatel veel palju teisi aeganõudvaid kohutusi ning sageli tuleb töö koju kaasa võtta.

“Õpetajatöö ei piirdu ainult klassiruumis tundide andmisega”, S10; “Ülesandeid, mida õpetaja täitma peab, on püütud kokku lugeda ning saadud üle kolmesaja”, S15; “Tooge õpetajate koormus inimlikule tasemele, sest varjatud töökoormus on neli korda suurem kui kontaktundidele kuluv aeg”, O35

Lisaks mainiti õpetajaid tekstides seoses osalise töökoormusega töötamisega ning toodi välja, et paljude õpetajate osakoormusega töötamise põhjuseks on õpilaste arvu järsk vähenemine viimastel aastatel, millele pole muutused hariduskorralduses veel järele jõudnud. Lisati, et korrastamata võrk ja taristu tähendab aga ressursi, mis võiks kuluda hoopis õpetajate palkadeks.

“Üha rohkem õpetajaid töötab osakoormusega”, A9; “Õpetajate palku võiks tõsta õpilastega hõredalt sisustatud koolivõrgu koomale tõmbamisega”, A31

c) Nutiseadmete kasutamine. Teiste õpetajate tööülesannete seast paistsid meediatekstides silma teemad seoses tundides nutiseadmete kasutamisega. Kirjutati, et

digiseadmest võiks saada õpetaja sõber , mille all mõeldi seda, et õpetajad ja õpilased võiksid nutiseadmeid koolitunnis kasutada töövahendina ja leida nii mõtestatud eesmärk juba olemasolevale seadmele. Artiklites toodi näiteid koolidest, kus õpetajad soovisid digipöördega kaasa minna.

“Veeriku kooli õpetajad tahavad juurutada seisukohta, et telefon on töövahend, mitte mänguasi”, A21

Teisalt räägiti sellest, et õpetajate digipädevus pole piisavalt hea, et nutiseadmeid tõhusalt õppesse rakendada ning toodi esile, et eelkõige on see põlvkondlik probleem. Samas tõdeti, et kindlasti on interaktiivse õppe ja IT-valdkonna tundmise osas toimunud areng, kuid sellest hoolimata ei saa öelda, et see koolides praegu ülearu kodune teema oleks. Artiklitest ilmnes ka vastumeelseid reaktsioone, mille kohaselt võiks digiseadmete kasutamist koolis pigem piirata, sest suur osa lastest veedab niigi oma vahetunni enamasti nutiseadmega mängides.

“Koolides võiks sellise muudatuse sisse viia, et kas tulla üldse ilma telefonideta või siis päeva alguses anda telefonid õpetaja kätte”, A19

Tekstidest tuli välja, et kuigi osa täiskasvanutest on digiõppele üleminekule pigem vastu, sest lapsed peaksid rohkem viibima tegelikus, mitte virtuaalmaailmas, siis vastuargumendina toodi esile võrdlus, et digivahendid toetavad õppimist samamoodi, nagu näiteks käsitöötunnis on õpilasel abiks kudumisvardad. Ilmnes, et kuigi õpetajate digipädevust tuleb veel arendada, on õpilased tundides nutiseadmete kasutamiseks valmis ja neile meeldib, kui õpetaja neid juba praegu töösse integreerib.

“Digivahendeid tuleb tunnis kasutada proportsioonis teiste meetoditega, ja mis kõige olulisem – inimene on ikka ka klassis”, A32; “Õpetaja sõnul tulevad õpilased iga kord tundi põnevusega, et näha, milliseid digilahendusi tunnis kasutatakse”, S37

d) Õppe planeerimine. Ühelt poolt kirjutati sellest, et õpetajatele on ette antud õppekavad, kus on pädevused kirjeldatud ning lisaks on ka teadlased ja spetsialistid õpetajate

toetamiseks koostanud erinevaid materjale. Teisalt toodi välja, et õpetaja saab ise otsustada, mida ja kui palju ta õpilastega koolis teeb. Sellega seoses kirjutati näiteks üldõpetusest, mis seostab eri ainetes õpetatava laiematesse teemadesse. Kirjutati, et eesmärk on see, et õpilane omandaks teatud oskused ja õpitulemused ning koolil ja õpetajatel on vabad käed, kuidas selleni jõuda. Rõhutati, et kui õpetaja läheb klassiga õppekäigule, peab ta läbi mõtlema oskused ja teadmised, mida õpilased selle väljasõidu käigus omandavad. Õpilase mitmekülgseks toetamiseks tuleb õpetajal samuti kursis olla sellega, mida teistes ainetundides õpitakse.

“See eeldab põhjalikku planeerimist ja õpetajate omavahelist suhtlust, sest näiteks emakeeleõpetaja peab teadma ka seda, mida laps peab omandama samal ajal matemaatikas või loodusteaduses”, S14

e) Õpilaste kasvatamine. Mitmes artiklis (A6, A23, A35, O18) kirjutati sellest, et lisaks ainealastele teadmistele on õpetaja üheks tööülesandeks õpetada lastele väärtusi, aga ka õigesti liiklemist ning seksuaalkasvatust. Väärtuste teemal kirjutati sellest, et kuna me ei tea, mida lapsed tulevikus kõige enam vajavad, on oluline pakkuda neile võimalikult mitmekesisest haridust. Kirjutati, et näiteks usuõpetuse tunnis saavad lapsed teadmisi erinevatest religioonidest ning seeläbi on nad sallivamad teiste suhtes. Toodi välja, et hea kool on selline, kus õpetaja saab arendada oma sisemisi väärtusi ning needsamad väärtused siis oma õpilastele edasi.

“Milliste väärtuste, teadmiste ja oskustega on meie inimesed tulevikus, sõltub suurel määral tänastest õpetajatest”, A35; “Väärtushoiakud kujunevad noores eas ja hiljem on neid väga raske muuta, seetõttu on mõtet panustada laste ja noorte väärtuskasvatusse. Kuna kodule ei saa alati loota, siis on väga tähtis roll lasteaial ja koolil, huviharidusel ja noorsootööl”, A23

Liikluskasvatusest rääkides toodi esile, et õpilaste liikluskäitumise kujundamisel on küll suurim mõju lapsevanematel, aga oluline on tähelepanu pöörata ka koolis toimuvale. Kirjutati, et liikluskasvatust saab hästi lõimida teiste õppeainetega ning liiklusteemad, näiteks kiivri kasutamine, ohtlikud liiklusolukorrad ja liiklusõnnetustest teavitamine aitavad õppe muuta eluliseks.

“Kui õpetaja näeb, et õpilane tuleb jalgrattaga kooli, saab astuda ligi ja küsida, kas ta ka kiivrit kannab“, A6

Seksuaalkasvatuse teemal kirjutati sellest, et Eestis on heal tasemel seksuaalkasvatus, mida tuuakse ka Europas eeskujuks. Tekstis rõhutati seda, et seksuaalrõhke kontekstis tuleb rääkida ka tunnetest, suhetest ja suhtlemisoskusest ning toetada õpilaste sotsiaalsete oskuste arengut, näiteks suhtlemisoskust, positiivset minapilti ja tahtmist oma elu eest vastutada.

“Seksuaalrõhke hoiakute tekitamisel on olulise igapäevaselt noortega töötavad inimesed, näiteks õpetajad“, O18

f) Kodutööde andmine. Kodutöödest rääkides toodi ühelt poolt välja, et õpetajad peaksid mõtlema, kuidas õpilased omandaksid kõik vajaliku juba tunnis, et koju lisatööd ei jääks, kuid kui õpetaja otsustab koduse ülesande siiski anda, tuleb tal läbi mõelda, kuidas muuta töö motiveerivaks ja õppimist toetavaks. Eraldi punktidenä pandi kirja, mida peaksid õpetajad kodutööd andes silmas pidama. Kodutöödest rääkides toodi veel esile mitmeid puudusi, mis koolitundide vaatluste käigus ilmsiks tulid, näiteks, et sageli õpetajad ei selgita õpilastele kodutöö sisu piisavalt, ei seo seda õpitavaga ning samuti ei võta nad tööd hiljem sisuliselt kokku.

“Kodutööd andes peab olema kindel, et õppijad on võimelised antud ülesannet iseseisvalt täitma ehk õpetajal peab olema selge ülevaade, et koduse ülesande täitmiseks vajalikud pädevused on tunnis omandatud ning õpitu olemust on õigesti mõistetud“, O14

g) Lõpueksamiteks valmistumine. Lõpueksamitest valmistumisest rääkides toodi välja, et lõpueksamite rohkuses on oluline, et õpetajad teaksid täpselt, mida õpilastelt nõuda ja kuidas õpilasi nõudmistele vastavalt ette valmistada. Lisaks kirjutati sellest, et kui lõpueksamite arvu vähendada ja valikeksamitest loobuda, tähendaks see seda, et kooli jääb vaid kolm olulist õppeainet, mistõttu oleks lõpuks tähelepanu all vaid eesti keele, matemaatika ja inglise keele õpetaja töö. Lisaks käsitleti õpilaste ülehindamist ehk näiteks hinde “kaks” asemel alusetult ja õpilasele punkte juurde otsides hinde “kolm” väljakirjutamist.

”Kui põhikoolis lõpueksamite hindeid välja venitatakse, miks ei või siis põhikooli aastahindeid panna nii, et kõik näeks paberil kena välja”, S23

2) Õpetajatest räägiti seoses erinevate koolituste ja programmidega.

Uurimisküsimuse, “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemusena selgus, et õpetajatest räägiti seoses erinevate koolituste ja programmidega. Peakategooria alla kuulusid alakategooriatena a) koolitused ja b) programmid.

a) Koolitused. Mitmetes artiklites (A4, A18, S39) räägiti õpetajatest seoses erinevate koolitustega. Kirjutati mullusest väliseesti õpetajate suvekoolitusest, kus osales 50 õpetajat 16 erinevast riigist ning toodi esile, et koolitusprogramm on õpetajate meelest alati väga sisukas ning annab kõigile osalejatele midagi kasulikku. Märgitakse ära ka õpetajate suur huvi koolituse vastu ja nende rõõm ühise ettevõtmise ja kogemuste vahetamise üle.

”Käsitleme uut metoodikat, lisaks jagavad õpetajad kogemusi ja õpetamisvõtteid,” A4

Õpetajatest kirjutati ka seoses sellega, et Ida-Virumaa õpetajad alustasid eesti keele kursustega. Sihtrühmaks olid need õpetajad, kelle keeleoskus ei vastanud nõuetele või kes soovisid oma eesti keele oskust parandada.

”Koolituste kaudu on võimalus vajalik keeleoskus saavutada või olemasolevat täiendada”, A18

Veel kirjutati sellest, et viimasel ajal on üle Eesti varasemast rohkem korraldatud koolitusi, et õpetajad oskaksid õpilastega usalduslikke suhteid luua. Seda seetõttu, et õpetajad, lapsevanemad ja koolijuhid mõistavad, et kooliturvalisuse esmane eeldus pole mitte silmaga nähtavad ja käega katsutavad turvameetmed, vaid hoopis head suhted kooli, õpilase ja kodu vahel.

“Koolituste tulemusena peaks õpetajad olema tulevikus osavamad õrnas eas noortega usalduslikke suhteid looma”, S39

b) Programmid. Mitmes artiklis (A35, S41) räägiti õpetajatest seoses programmiga Noored Kooli. Kirjutati, et programm toob koolidesse võimekad noored inimesed, kes läbivad ettevalmistuskoolituse, pärast mida saavad nad alustada vähemalt kaheaastast teekonda õpetajana töötades, ise samal ajal õpetajaks ja juhiks õppides. Märgiti, et õpetajaprogramm käivitati üheksa aastat tagasi ja see on siiani populaarne. Selgus, et praeguseks on programmis osalenud üle 120 noore ning pooled neist jätkavad õpetajatööd. Seejuures rõhutati, et Noored Kooli programmi raames kooli tulnud õpetaja palk on sama, mis teistel alustavatel õpetajatel.

“Haridusprogramm Noored Kooli asub taas õpetajaid otsima”, S41

Lisaks mainiti õpetajaid seoses Koolirahu programmiga, mille eesmärk on saavutada turvaline ja sõbralik koolikeskkond, kus kõigil oleks meeldiv olla. Toodi välja, et lastel peab olema võimalus õppida ja areneda ning õpetajad peavad saama keskenduda oma missioonile.

“Koolirahu lepingu sõlmivad ka kõigi Türi valla koolide õpetajad ja õpilased”, A30

3) Õpetajatest räägiti seoses nende heade omadustega. Uurimisküsimuse, “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemusest ilmnes, et õpetajatest kirjutati seoses nende heade omadustega. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriana a) õpetaja tunnustamine, b) õpetaja pikk tööstaž.

a) Õpetaja tunnustamine. Mitmel pool, näiteks seoses kooli alguse ja eksamitulemustega toodi eraldi välja õpetaja häid omadusi ja seda, et kooli hinnatakse just sealsete toredate ja heade õpetajate pärast. Õpetajaid tõsteti esile kui õpilaste tuleviku mõjutajaid ja seeläbi kogu ühiskonna positiivses suunas kujundajaid.

“Õpetaja teadmised, elukogemused ja elutarkus on meie riigi tuleviku nurgakivi”, S1

Eraldi kajastati sündmusi, mis olid pühendatud õpetajate tunnustamisele. Näiteks toodi lugejani üleriigilisel Aasta Õpetaja auhinnagalal “Eestimaa õpib ja tänab” välja kuulutatud aasta õpetajate nimed ning põhjalikumalt kirjutati Jõgeva linna aasta õpetajaks kuulutatud

füüsikaõpetaja tehtud tööst, käsilolevatest tegemistest ja tema mõtetest seoses õppimise ja õpetamisega.

“Tartus selgusid tänavused aasta õpetajad”, O3; “Vello Mägi on ainuke õpetaja Jõgevamaa gümnaasiumis, kes tunde filmib ja analüüsib, et täiustada oma õpetamisoskusi”, O13

b) Õpetaja pikk tööstaž. Mitmetes meediatekstides (A8, O13, S44) tõsteti esile pikka aega koolis töötanud inimesi. Näiteks kirjutati Tartu linna poolt jagatud õpetaja elutööpreemia pälvinud staažikatest õpetajatest. Kirjeldati nende tehtud tööd ning toodi välja, et nüüd on muutunud nii ajad kui lapsed. Sealjuures kirjutati terve elu õpetajaametit pidanud tartlasest, kes tähistas oma 101. sünnipäeva ning pika staažiga õpetajate elulugude kogumikust, mis inimestele huvi pakkus.

“Elupõlised õpetajad võtavad täna vastu tänu oma elutöö eest”, S44

4) Õpetajatest räägiti seoses nende taunitava käitumisega. Uurimisküsimuse, “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi käigus tuli ilmsiks, et õpetajatest kirjutati seoses nende taunitava käitumisega. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriatena a) kriitika õpetajate suhtes, b) õpetajate ebaausad võtted, c) õpetajate vääртеod.

a) Kriitika õpetajate suhtes. Õpetajaid kritiseeriti seoses nende teadmiste või oskuste puudumisega. Kirjutati, et õpetajad ei märka laste erivajadusi, sest erivajaduste spekter on väga lai ning hõlmab nii vaimseid kui füüsilisi puudeid, aga ka andekaid õpilasi ja hüperaktiivseid lapsi, kuid õpetajatel puudub erivajaduse märkamiseks väljaõpe. Toodi välja, et õpetaja jagab lapsed “tublideks” ja “vähem tublideks”, kuid viimase põhjuseks võib olla näiteks õpilase keskendumisraskus, mida saaks leevendada.

“Koolides on õpetajatel erivajadust raske näha, sest neil puudub selleks väljaõpe”, S18

b) Õpetajate ebaausad võtted. Õpetajatest kirjutati ka nende ebaausate võtete pärast, näiteks süüdistati õpetajaid õpilaste ülehindamises. Kirjutati, et õpetajad otsivad punkte, et panna hinde “kaks” asemel “kolm” või hindavad õpilasi millegi muu, kuid mitte nende teadmiste ja

oskuste eest. Samuti toodi tekstis alusetult parema hinde panemise põhjusena välja see, kui õpilane on õpetajale tuttav tema vanemate kaudu, kes on õpetajat mingil moel varasemalt aidanud, näiteks auto parandamisel.

“Mõni laps on saanud hindeid pigem tubliduse ja püüdlikkuse kui teadmiste ja oskuste eest”, S23

c) Õpetajate väärteod. Õpetajatest räägiti mitmel juhul ka seetõttu, et neid süüdistati väärtegude toimepanemises. Kirjutati, et õpetajat kahtlustati hinnete parandamise eest raha võtmises. Juhtumi kirjeldusest selgus, et põhikooli õpilase vanaemani jõudis info, et õpetaja võttis lisatundide ja halbade hinnete parandamise eest õpilastelt raha.

“Tuleb välja, et mida rohkem kahtesid õpetaja paneb, seda rohkem ta nende parandamise eest saab?”, O38

Veel pandi õpetajatele süüks, et nad postitavad internetti pilte õpilastest, ilma neilt luba küsimata, sest sarnaselt paljude lapsevanematega ei tule neile isegi pähe, et ka laste käest võiks küsida, kas nad on sellise fotojagamisega nõus. Samas laste õigustest teadlike lapsevanemate jaoks on see probleem.

“Nii näiteks võibki juhtuda, et lapsevanemate meelepahast hoolimata ei ole mõne õpetaja silmis midagi probleemset selles, kui postitada klassiblogisse pilte laste ujumistundidest”, S9

5) Õpetajatest räägiti seoses nende õpilaste põhjustatud traagiliste sündmustega. Uurimisküsimuse, “Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsist tuli esile, et õpetajatest räägiti seoses nende õpilaste põhjustatud traagiliste sündmustega. Selle peakategooria alla kuulus a) autoõnnetus, b) koolitulistamine.

a) Autoõnnetus. Õpetajatest räägiti seoses 2015. aastal juhtunud autoõnnetusega, kus hukkus neli noort inimest. Kirjutati, et kahel õnnetuses surma saanud poisil oli varem olnud mitmeid probleeme, mida ka õpetajad märkasid ja mille lahendamisele püüdsid kaasa aidata. Näiteks jäid poised vahele vargustega ja sõitsid ilma juhiloata. Kirjutati, et probleemid said

alguse pigem kodusest kasvatuses ja kuigi õpetajad püüdsid nii poiste kui pereliikmetega rääkida, polnud sellest kasu. Teine õnnestuses surma saanud poiss oli tahtnud kooli pooleli jätta, kuid õpetajad helistasid talle koju, et poisi meelt muuta ning nii õnnestuski tal kool lõpetada, kuid viletsate hinnete tõttu noormees soovitud kohale edasi õppima ei pääsenud.

“Õpetajate vestlused vanematega tulemusi ei toonud”, A3; “Ta tahtis kooli pooleli jätta, siis õpetajad helistasid, et ma räägiks temaga”, A3

b) Koolitulistamine. Õpetajatest räägiti seoses 2014. aastal koolitulistamises hukkunud õpetajaga, vahendades kohtuprotsessi käigus ilmsiks tulnud asjaolusid. Kirjutati, et tulistaja kaitsja leidis, et õpetaja käitumine oli noormehe jaoks solvav ja ta pani teo toime pikemaajaliselt kogunenud emotsioonide tulemusel. Kohus ei pidanud tõendatuks, et õpetaja oleks poissi solvanud ning tõi hoopis välja, et õpetaja oli noormeest kirjalikus iseloomustuses kirjeldanud heas valguses. Kirjutati, et noormehe kahetsus ei olnud siiras, sest ta üritas õpetajat näidata alusetult negatiivses valguses, väites, et õpetaja oli õel, mõnitas ja solvas lapsi. Samuti kirjutati, et õpetaja tapmine oli ettekavatsetud, mida näitas näiteks noormehe internetiotsingute ajalugu.

*“16-aastast noormeest süüdistatakse Viljandi Paalalinna kooli õpetaja tapmises”, O8,;
“Prokurör nõuab õpetaja tapmises süüdistatavale noormehele 10-aastast vangistust”, O12*

6) Õpetajatest räägiti seoses õpetajaameti ebapopulaarsusega. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriatena a) õpetaja palk, b) õpetajaameti maine.

a) Õpetaja palk. Õpetajaameti ebapopulaarsusega seoses leidsid mitmetes artiklites kajastust õpetajate palgaküsimused. Kirjutati, et õpetajaameti ebaatraktiivsust on juba alates taasiseseisvuse ajast loetud üheks olulisemaks Eesti hariduse probleemiks ning selle põhjuseks peetakse eelkõige õpetajate madalat töötasu. Esile tõsteti seda, et meesõpetajaid pole koolis tööl just õpetajaameti madala palga tõttu. Samas peeti ebaõiglaseks seda, kui palga tõstmisest räägitakse selles valguses, et mehi kooli tööle meelitada. Kajastust leidis ka see, et õpetajate palk on kasvanud ning eesmärk on õpetajate palka veelgi tõsta. Palgaga seoses kirjutati veel sellest, et koolivõrgu korrastamatuse tõttu töötab üha enam õpetajaid osakoormusega ega saa täispalka.

“Kõrgem palk tooks mehi rohkem kooli tööle”, S15; “Miinimumpalk on kasvanud pooleteise aastaga 26 protsenti”, A25; “Pingutame, et õpetajate palk tõuseks 120 protsendini Eesti keskmisest palgast“, A31; “Pea pooled õpetajatest töötavad osakoormusel”, A9

b) Õpetajaameti maine. Palgateemade kõrval tõusis päevakorda õpetajaameti madal atraktiivsus ja staatus ühiskonnas. Seoses õpetajaametit propageeriva programmiga Noored Kooli toodi välja, et programm on aidanud teadvustada õpetajaameti positiivseid külgi ning muutnud ameti noorte hulgas atraktiivsemaks, seda ka meeste seas. Samas kajastati, et osa neist, kes Noored Kooli programmiga kooli õpetajaks suundusid, ei jäänud sinna erinevatel põhjustel kuigi kauaks püsima, mistõttu sattusid koolid jälle õpetajate leidmisega hätta. Samuti kirjutati sellest, et programm vaid süvendab stereotüüpi, nagu kõik õpetajad oleksid keskealised kibestunud naised, sest programmis osalejad tavadsevad end pidada tavaõpetajast paremaks. Ajakirjanik kirjutas arvamusartiklis, et hoiab põialt oma tuttavatele, kes Noored Kooli programmiga olid liitunud, kuid tõdes, et kuni õpetajate maine on madal, ei vali noored õpetajaametit.

“Õpetajaameti populaarsus jääb madala palga ning elukutse üldise halva maine taha”, A9; “Sügisel alustavatest uutest õpetajatest on peaaegu pooled meessoost”, A10; “Üks siirdus välismaale õppima, teine jõudis selgusele, et õpetajaamet pole siiski tema jaoks”, S15; “Nad ei taha, et neid pandaks tavalise õpetajaga ühele pulgale – nad on paremad, osavamad, nooremad ja avatumad”, O35

Eelnevast lähtuvalt saab esile tõsta kuus laiemat teemaringi, millega seoses õpetajaid Postimees *online*'is kajastati. Õpetajatest räägiti seoses nende tööülesannetega, erinevate koolituste ja programmidega, nii nende heade omaduste, aga ka taunitava käitumisega, nende õpilaste põhjustatud traagiliste sündmustega ja õpetajaameti ebapopulaarsusega.

3.2. Rollid, milles õpetajaid kujutatakse

Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemusena eristus seitse peakategooriat, kus õpetajat kujutati kui: 1) klassi juhti, 2) missiooni täitjat, 3) ohvrit, 4) seaduste rikkujat, 5) tööülesannete täitjat, 6) õpilase tugiisikut, 7) õppijat. Järgnevalt esitatakse tulemused pea- ja alakategooriate kaupa.

1) Õpetajat kujutati klassi juhina. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsist selgus, et õpetajat kujutati klassi juhina. Kirjutati, et õpetajat võiks kirjeldada juhina, sest pole palju olukordi, mis tõestaksid liidriomadusi paremini kui terve klassitäie õpilaste üle kontrolli saavutamine.

“Kui lapsevanemal on kodus sageli juba kahe-kolme lapse kasvatamisega keeruline toime tulla, siis õpetajale vaatab korraga otsa kolmkümmend silmapaari ja kõigile tuleb individuaalselt läheneda,” S15

Õpetaja õigustest rääkides tuli välja, et õpetaja võimuses peab olema kõrvalisi isikuid koolist ära saata ja keelatud esemetega tegeleda. Haridusministeeriumi plaanide kohaselt on kavas õpetajate õigusi suurendada, andes neile luba õpilastelt ära võtta ohtlikud või ka lihtsalt õppetööd segavad esemed, näiteks liiga valju häält tegev nutitelefon või tahvelarvuti. Kirjutati, et artiklis esile tõstetud koolis on juba praegu kokkulepe, et lapsed kasutavad oma telefoni vaid siis, kui õpetaja selleks loa annab. Toodi välja ka see, et õpetaja peab oma nõudmistes olema konkreetne ja ei tohi õpilastele järele anda, kuid see võib algajale õpetajale olla keeruline.

“Õpetaja peab varem, läbi mõtlema ja ette kujutama, milline tema tund peaks välja nägema, vastasel juhul on oht, et noore õpetaja tunnis valitseb kaos”, S10

2) Õpetajat kujutati missiooni täitjana. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemustest selgus, et õpetajat kujutati missiooni täitjana. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriatena õpetaja kui: a) Eesti tuleviku kujundaja, b) koolile ja lastele pühenduja.

a) Õpetajat kujutati Eesti tuleviku kujundajana. Kirjutati, et riikliku õppekavaga on õpetajale seatud ootused laste igakülgse arendajana ning õpetaja teadmised, elukogemused ja tarkus on meie tuleviku nurgakivi. Õpetaja on nii haridusmaastiku kui Eesti tuleviku kujundaja ning see, milliste väärtuste, teadmiste ja oskustega on meie inimesed tulevikus, sõltub suuresti praeguste õpetajate tööst. Toodi välja, et õpetajatöö on kõige tähtsam, sest meil kõigil on olnud õpetaja, kes on meie edasist elu mõjutanud.

“Õpetajad muudavad maailma, üks laps korraga”, A35

b) Õpetajat kujutati koolile ja lastele pühendujana. Kirjutati, et õpetajate töö juurde käib see, et suur osa oma ajast tuleb pühendada koolile, lastele ja lapsevanematele ning õpetajatel tuleb sellega arvestada. Toodi välja, et õpetajaamet on enam kui lihtsalt töö ning Eesti õpetajate tunnustuseks kirjutati, et nad on oma tööle väga pühendunud. Artiklitest ilmses, et õpetajakutse vajab missioonitunnet ja õpetajad peavad saama keskenduda oma missioonile.

“See ei ole tavaline palgatöö, õpetajaamet on kutsumus”, S15; “Õpetaja on nõus õpilaste eest minema läbi tule ja jää, et neist saaks paremad inimesed meie kõigi hüvanguks”, O35

3) Õpetaja kui ohver. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” kolmanda kategooriana eristus, et õpetajat kujutati ohvrina. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriana õpetaja kui: a) kuritöö ohver, b) oma ameti ohver.

a) Õpetaja kui kuritöö ohver. 2014. aasta koolitulistamise jätkuna kirjutati õpetajat tulistanud õpilase edasisest saatusest, aga samuti korraldi üle kogu teadaolev informatsioon. Kirjutati, et õpilane tulistas korduvalt õpetajat, kes suri saadud vigastustesse, prokuratuur nõudis noormehele kümneaastast vangistust, kohus tunnistas noormehe tapmises süüdi ja mõistis talle karistuseks üheksa aasta pikkuse vangistuse.

“Kohus võttis arvesse, et süüdistatava süü on suur, kuna ta pani teo toime kavatselt ja tulistas õpetajat korduvalt, tehes seda kaasõpilaste juuresolekul hetkel, mil õpetaja oli klassi poole seljaga”, O30

b) Õpetaja kui oma ameti ohver. Kirjutati, et õpetaja osaks saavad süüdistused, mis sunnivad neid oma ametis ohvri rolli. Näiteks kirjutas artikli autor suhtumisest, millega on õpetajana kokku puutunud, kus inimesed kordavad ikka ja jälle üle, kui halvad olid nende õpetajad ning see, et nad ei suuda taolistel mälestustel minna lasta, mõjutab õpetajate mainet ka praegu. Autor jätkas, et kui inimeste endi tegude tausta uurida, siis selgus, et praegu õpetajaid halvustav isik ei käitunud kooliajal ise õpilasena oma õpetajaga meeldivalt.

“Isegi kooli lõpetamise järel ei suuda paljud näha õpilase positsiooni asemel õpetaja oma, sest väga mugav on ju ebaõnnestumistes süüdistada kedagi teist”, O35

Teise näitena kirjutab autor suhtumisest, mille puhul inimesed, sealhulgas poliitikud väidavad, et neil on õpetaja ametit pidavast inimesest kahju, samal ajal kui Eesti õpetajad on ise oma ametiga rahul. Autor jätkas, et rahul ei ole õpetajad aga sellega, et nende ametit tehakse maha ja nad peavad end tõestama inimestele, kes ei soovi aru saada õpetajatöö sisust.

“Sellelaadseid kommentaare on kuulda isegi riigikogu ja valitsuse tasandil”, O35

4) Õpetajat kujutati korrarikkujana. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsist tuli välja, et õpetajat kujutati korrarikkujana. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriana õpetaja kui: a) seadustega pahuksisse mineja, b) ebaausate võtete kasutaja.

a) Õpetaja kui seadustega pahuksisse mineja. Seoses õpetajate väärtegudes kahtlustamisega kirjutati kahel teemal: esiteks, väidetavalt oli õpetaja võtnud õpilastelt halbade hinnete parandamise eest raha ning teiseks, väidetavalt oli Eesti õpetaja Peterburis võtnud hotellitua, kuhu tahtis meelitada alaealist poissi. Kummaski artiklis ei antud sõna süüdistatavale endale.

“Lapselaps lobises ükskord jutu sees välja, et viis kahtede parandamise eest õpetajale viis eurot”, O38; “Tänavu veebruaris algatati Peterburis kriminaalasi Tallinnast pärit 59-aastase meesõpetaja suhtes üsna hiljuti Venemaa kriminaalkoodeksisse ilmunud paragrahvi “Mittetraditsiooniliste seksuaalsuhete propaganda alaealiste seas” alusel”, A17

b) Õpetaja kui ebaausate võtete kasutaja. Seoses ebaausate võtete kasutamisega kirjutati õpetajatest, kes panevad oma õpilastele alusetult paremaid hindeid. Kirjutati, et kui praegu on põhikooli eksamite hindamise kohustus koolidel endil, võiks objektiivsuse huvides olla kasulik ühtne hindamine, näiteks nähti selleks ühe variandina elektroonilist hindamist.

“Asi võib olla selles, et mõni õpetaja on lapse peretuttav, et lapse isa on remontinud õpetaja autot”, S23

5) Õpetajat kujutati tööülesannete täitjana. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsist ilmnnes, et õpetajat kujutati oma igapäevaste tööülesannete täitjana. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriana õpetaja kui: a) õppesisu looja, lõimija edasiandja ja huvitavaks tegija, b) õpilaste eksamiteks ettevalmistaja, c) eesti keele ja kultuuri säilitaja, d) kolleeg, e) kasvataja.

a) Õpetaja kui õppesisu looja, lõimija, edasiandja ja huvitavaks tegija. Õpetajat kujutati kui tööülesannete täitjat ja kirjutati, et ühiskonnas nähakse õpetajat oma teadmiste edasiandjana. Artiklitest ilmnnes, et õpetaja tegeleb peamiselt oma aine õpetamisega ja otsustab ise, mida ja kui palju lastega tunnis teha. Seejuures rõhutati, et õpetaja peab selgelt läbi mõtlema, milline tund peaks olema ning tema ülesanne on õpetada nii, et õppesisu oleks huvitav. Toodi välja, et õpetajad peaksid erinevaid teemasid omavahel lõimima, kuid tunnistavad, et jäävad sellega hätta. Seejuures märgiti, et lõimimisel on suur osa õpetaja loovusel ja pealehakkamisel.

“Õpetaja ülesanne on õpetada nii, et õppimine oleks huvitav, siis ei ole probleeme”, A4

b) Õpetaja kui õpilaste eksamiteks ettevalmistaja. Ühe õpetaja tööülesandena nimetati õpilaste eksamiteks ettevalmistamist ning sellega seoses kirjutati, et õpetaja peab teadma, mida õpilastelt nõuda ja kuidas õpilasi eksamiteks ette valmistada. Teiselt poolt kajastati eksamitulemuste valguses ka koole, mille õpilaste eksamitulemused olid eeskujulikud ning sellega seoses toodi esile ka õpetajaid, tänu kellele õpilased eksamid edukalt olid sooritanud.

“Nii õpilastele kui õpetajatele peab jääma kindlus, et ühed teavad, mida neilt nõutakse ja teised teavad, mida nõuda ning kuidas õpilasi nõudmistele vastavalt ette valmistada”, A1

c) Õpetaja kui eesti keele ja kultuuri säilitaja. Väliseesti õpetajaid, kes käisid suvel Eestis koolitusel, kujutati kui eesti keele ja kultuuri säilitajaid ning kirjutati, et see, kui palju väliseesti lapsed teavad oma kodumaast ja kultuurist, sõltub paljuski nende õpetajast.

"Hoolimata laste arvust teevad õpetajad kõik, et seal õppivad Eesti lapsed teaksid, kes nad on ja kus asuvad nende juured", A4

d) Õpetaja kui kolleeg. Toodi välja, et õpetajate omavaheline suhtlemine on väga oluline, sest kolleegidega veedetakse koos rohkem aega kui sõpradega ja sageli isegi rohkem kui perega. Kirjutati, et ka õpilaste heaolu sõltub õpetajate koostööst, et kiusamise ennetamise võti peitub juhtkonna ja kolleegide toetuses. Kolleegide toetus on oluline ka hea sisekliima loomisel, mis mõjutab õpetajate endi emotsionaalset ja füüsilist tervist. Õpetaja kirjutas, et kui tema kolleegid on rõõmsad ja hoolivad, siis ongi nendega hea koos raskusi ületada. Eestis koolitusel käinud välisest õpetajad tõid välja, et tore on näha vanu kolleege ning et see annab palju tuge, kui õpetajad leiavad, et neil on sarnased rõõmud ja mured.

"Keeruliste hetkedega tuleb tegeleda ja kolleegilt nõu küsida", S10

e) Õpetaja kui kasvataja. Õpetajat kujutati kui õpilase kasvatajat ja igakülgset arendajat, kes võiks lisaks õppeaine edasiandmisele õpetada nii väärtusi, õigesti liiklemist kui seksuaaltervisega seonduvaid teemasid. Kirjutati, et õpetajatel tuleb mõelda, kas nad kasutavad ära kõiki võimalusi, et lastele oma teadmisi edasi anda.

"Me ei õpetaja ju lastele üksnes oma ainet, vaid ka kõike muud", S19

6) Õpetajat kujutati õpilase tugiisikuna. Uurimisküsimuse, "Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?" andmeanalüüsist saab esile tuua, et õpetajat kujutati õpilase tugiisikuna. Selle peakategooria alla kuulusid alakategooriatena a) õpetaja kui vanematega vestleja, b) õpetaja kui usaldusisik, c) õpetaja kui õpilase eeskuju.

a) Õpetaja kui vanematega vestleja. Artiklitest, mis kajastasid traagilist liiklusõnnetust, kus hukkus neli noort inimest, ilmses, et enne õnnetust vestlesid surma saanud poiste õpetajad nende probleemidest nii poiste endi kui nende vanematega.

"Paraku vestlused tulemusi ei toonud", A3

Artiklitest ilmnes, et ka kehtivas õpetaja kutsestandardis on juttu nõustamisest, mis näeb ette tööd lapsevanemate ja peredega. Kirjutati sellest, et vajadusel annavad õpetajad nõu ka vanematele ning et koolis toimuv väärtuskasvatus võib laste kaudu aidata ka nende vanemaid.

”Ehk just sirguv põlvkond teeb ühiskonnale selgeks, et aitab vihkamisest ja vastandumisest, kriitikast ja vingumisest”, A23

b) Õpetaja kui usaldusisik. Kirjutati, et õpetaja ja õpilase suhe on väga oluline. Õpetajat kujutati kui usaldusisikut, kes peaks õpilastele lähema individuaalselt. Toodi välja, et õpetajad hoolivad õpilastest ja vastupidi ning selleks, et õpetajad oleksid osavamad noortega usalduslikke suhteid looma, korraldatakse neile koolitusi.

”Õpetaja lähenemine väikestele gruppidele on oluline õpilasega usaldusliku suhte loomiseks”, A6

c) Õpetaja kui õpilase eeskuju. Õpetajast kirjutati kui eeskujust, kes iga päev oma oleku ja õpetamismeetoditega last ja tema tulevikku kujundab. Kirjutati, et tähtis pole mitte ainult õpetaja jutt, aga ka tema enda teod.

”Tegelikkuses on just õpetaja see, kes oma eeskuju ja teadmistega noortele talentidele tulevikuks suunised annab, ” A29

7) Õpetajat kujutati õppijana. Uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” andmeanalüüsi tulemusena ilmnes, et meediatekstides kujutati õpetajat õppijana. Kooliaasta algul kirjutati, et õppimine ootab ees ka õpetajaid, sest selleks, et oleks, mida edasi anda, peavad õpetajad end pidevalt täiendama, näiteks toodi esile, et praegune aeg nõuab õpetajatelt digipädevuse arendamist. Väliseesti õpetajate suvise koolitusega seoses kirjutati, et need on alati sisukad ja õpetajad ootavad neid, et tutvuda uute õppemeetoditega ja vahetada kogemusi. Lisaks kirjutati sellest, et Ida-Virumaa õpetajad hakkavad eesti keelt õppima.

“Et olla oma aines maksimaalselt vormis, peame end pidevalt täiendama, teisiti ei saa”,
S15; *“Ka siis, kui ollakse õpetaja, on tore avastada uusi asju”,* A4

Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et õpetajat kujutati mitmetes eri rollides. Õpetajat tõsteti esile kui klassi juhti, kes õpilaste üle kontrolli omab. Lisaks sellele kujutati õpetajat kui oma tööülesannete ja seejuures ka missiooni täitjat, kes oma töö tõttu õpilaste ja laiemalt kogu ühiskonna tuleviku eest vastutust kannab. Rääkides õpetaja ja õpilase vahelise usaldusliku suhte olulisusest kirjutati õpetajast ka kui õpilase tugiisikust. Õpetajat kujutati veel kui õppijat, kes end pidevalt täiendama peab ning kui oma ameti ohvrit, kes end pidevalt tõestama peab. Paaris artiklis kujutati õpetajat korrarikkujana.

3.3. Arvamused, mida õpetajatest meediatekstides väljendatakse

Uurimisküsimuse, “Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse?” andmeanalüüsi tulemusena eristus neli peakategooriat: 1) tunnustus õpetajatele, 2) etteheited õpetajatele, 3) õpetaja töö, 4) õpetajaameti ebapopulaarsus. Järgnevalt esitatakse tulemused peakategooriate ja alakategooriate kaupa.

1) Tunnustus õpetajatele. Õpetajatest kirjutades toodi välja, et Eesti õpetajad teevad head, tähtsat ja tähenduslikku tööd, nad on toredad ja väga pühendunud ning tänu heale õpetajale hinnatakse ka kooli, kus ta töötab.

“Eesti õpetajad on väga head, nende töö on kõige tähtsam”, A36

Samuti kirjutati sellest, et õpetajatest sõltub tema õpilaste ja laiemalt kogu meie tulevik ning et õpetaja on eeskuju, haridusmaastiku ja Eesti tuleviku kujundaja. Toodi välja, et just õpetaja teadmised ja kogemused on riigi nurgakivi.

“Õpetaja töö on kõige tähenduslikum töö, õpetajad muudavad maailma”, A35

Väliseesti õpetajatest kirjutades rõhutati seda, et nad aitavad eesti keelt ja kultuuri säilitada ning neid tuleks selle eest tunnustada. Õpetajate tunnustamise kohta kirjutati veel, et hea õpetaja on loominguiline inimene ning tema töö väärrib samuti riikliku preemiaga tunnustamist,

just nagu teadus- kultuuri- või spordisaavutuste puhul tehtud on. Lisati, et raha kulub selleks vähe, mistõttu võiksid vastavad otsused kergemini sündida.

“Kooli- ja süsteemiväliselt hindame hea õpetaja tähtsust alles vilistlaste kokkutulekul või õpetajat ära saates, aga kahjuks mitte igal aastal antava riikliku preemiaga”, O29

2) Etteheited õpetajatele. Uurimisküsimuse, “Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse?” andmeanalüüsist tuli peakategooriana esile etteheited õpetajatele, mille alla liigitus alakategooriatena a) kriitika õpetajate pädevuste suhtes, b) kriitika õpetaja suhtumise, tegude suhtes.

a) Kriitika õpetajate pädevuste suhtes. Toodi välja, et õpetajad on klassi ees tervist ja ohutust puudutavaid teemasid käsitledes ebakindlad ning see valmistab probleeme. Lisati, et seetõttu on ennetustöötajatel oluline roll, et õpetajad hakkaksid end neis teemades paremini tundma. Veel kirjutati, et õpetajatele oleks vaja oskusi, et märgata vägivallaohvrit ja sellele õigesti reageerida, sest praegu reageerivad nad vägivallale kas see kiirelt lõpetades või seda ignoreerides. Toodi esile, et taolise reaktsioonide puhul ei õpi lapsed seda, milline oleks õige käitumine.

“Õpetajatele on vaja anda oskused märgata vägivallaohvrit ja teadmisi, kuidas reageerida”, O32

Toodi esile, et õpetajad ei märka lapse erivajadust ning neil puudub selleks väljaõpe. Õpetajad tegelevad praegu vaid aine õpetamisega. Kirjutati, et õpetaja jagab lapsed enamasti tublideks ehk sõnakuulelikeks ja vähem tublideks ehk “pahadeks” lasteks, kuid enamasti on selle “paha” lapse taga keskendumisraskused ja püsimatus, mida saab teadlikult lähenedes vähendada. Samuti kirjutati, et erivajadusega lapse arendamisel on kõige olulisem alustala last ümbritsevate täiskasvanute koostöö, kuid õpetajad ei pea lapsevanematega suhtlemist ja tagasiside andmist lapse päevaste tegevuste kohta oma tööülesandeks. Teisalt toodi välja, et kooli tuleks tagasi tuua tugistruktuurid, mis aitavad õpilaste probleeme kohe märgata ja nendega tegeleda.

“Iga lapse puhul leidub miski, mis teda motiveerib ning õpetaja peab oskama seda tema arengu toetamiseks ära kasutada”, S18

Õpetajatele heideti ette, et nende digipädevus pole hea ja eelkõige on see põlvkondlik probleem. Kirjutati, et digiseadmest võiks saada õpetaja sõber, mitte vaenlane, sest digitaalne kirjaoskus on muutunud elutähtsaks, mistõttu praegune aeg lausa nõuab õpetajatelt seda, et nad oleksid digimaailmas pädevad. Mõnikord on õpilased õpetajatest selles osas targemad ja õpetajate ülesanne on neile järele jõuda. Ka õpetaja ise tunnistas artiklis, et ei tunne end digivõimaluste kasutamisel kindlalt. Kirjutati, et sellest, kas kasutada digivahendeid või mitte, teevad probleemi ainult täiskasvanud, sest lapsed on selleks juba valmis.

“Õpetajad peavad edasi andma ka digitaalset kirjaoskust, mille edasiandmiseks tuleb pingutada ja seda teavad nad ka ise”, A31; “See olin ikkagi mina, õpetajakogemusega täiskasvanu, kes digivõimalusi kasutada pelgas, mitte õpilased”, A32

Kodutööde andmisest rääkides kirjutati, et õpetaja võiks endalt küsida, mida teha, et kõik omandataks juba tunnis. Toodi välja, et kui õpetaja ütleb klassile, et kõik olid tublid ja kodutööd ei jää, annab ta klassile sõnumi, justkui kodutöö oleks karistus. Kirjutati, et kodune töö võiks anda õpilastele võimaluse õppimist, avastamist ja koostööd toetada. Veel toodi välja, et kodutööd andes peab õpetaja kindel olema, et õppijale on selge, mida ja kuidas kodus teha tuleb. Õpetajad väitsid, et nii nad teevad, kuid vaatlusel selgus, et õpetaja ei selgita kodutööd piisavalt.

“45 tunnis anti õpilastele kodune töö, kuid kodutööde eesmärki selgitati ainult seitsmes tunnis”, O27

Artiklis toodi välja, et paaril vaadeldud juhul kirjutati kodune töö tahvlile alles tunni lõpus ning ka e-kooli sissekannetes puudusid täpsemad juhised. Kui õpetajad ise väitsid, et nad individualiseerivad kodutööd ehk annavad kodutööde tegemisel valida, siis vaadeldud tundides see ei peegeldunud. Kirjutati, et võimalusi kodutööde andmiseks on oluliselt enam ja kui endal ideedest puudu tuleb, siis võib õpilased appi paluda. Samas tõdes artikli autor, et vaadeldud tunnid kui ühed paljudest ei pruugi peegeldada adekvaatselt õpetaja igapäevast käitumispraktikat.

Veel ilmnes tekstist, et tekitab küsimusi, miks on õpetajate ülesandeks lisaks oma aine õpetamisele veel lisateemadega tegelemine ja õpetajad on ise öelnud, et teemade lõimimine on nende jaoks keerukas.

b) Kriitika õpetaja suhtumise, tegude suhtes. Õpetajate suhtumisest rääkides toodi artiklis esile, et maapiirkonnas võib õpetaja mõnest probleemsest perest lapse puhul probleemi lahendamise asemel selle hoopis esile tuua. Seda seetõttu, et õpetaja on asula väiksuse tõttu pere probleemidega hästi kursis ning võib end neist mõjutada lasta, kuid kui laps ei leia toetust ei kodust ega koolist, on tal keeruline hakkama saada.

“Kui laps pöördub murega õpetaja juurde, kes on koduse olukorraga hästi kursis, võib õpetaja hakata hoopis näpuga näitama ja sellest ei ole lapsele sugugi abi”, A7

Veel kirjutati sündmusest, kus õpetajad käisid ühisel väljasõidul paadiga sõitmas ning nende juhendaja sõnul ei kuulunud õpetajad teda üldse ja korraldasid seetõttu nii suure segaduse, et sõideti vastu kallast. Artiklist selgus, et hiljem olid õpetajad kurtnud, et keegi pole varem nende peale niimoodi karjunud nagu too juhendaja ja ka juhendaja ise tões, et see sõit jääb talle kauaks meelde.

“Minu kõige hullem kogemus oligi õpetajatega, sest need ei kuula ju midagi”, A28

Kirjutati sellest, et õpetajad unustavad laste õigused ja arvamused, pannes õpilastest pilte internetti üles. Sellega seoses toodi esile ka seda, et nii õpilased kui õpetajad on agarad sotsiaalmeedia kasutajad ja jälgivad teineteise tegevusi huviga.

“Neile lihtsalt ei tule pähegi, et ka laste käest võiks küsida, kas nad on sellise fotojagamisega nõus”, S9

Lõpueksamitest kirjutades toodi välja, et selleks, et õpetajad saaksid õpilasele parema hinde välja kirjutada, kasutavad nad ebaausaid võtteid. Näiteks on parandajad mõelnud välja, kuidas õpilasele vajalik arv lisapunkte saada, et eksam rahuldava tulemuse annaks. Õpilaste ülehindamine viib aga selleni, et gümnaasiumisse astuvad noored, kelle teadmisi on hinnatud

viitele, kuid kelle tegelikud teadmised ja oskused pole sellise hinde väärilised. Kirjutati, et elektrooniline eksam võiks hinnete väljavenitamise probleemi kõrvaldada. Samuti võiks töötada gümnaasiumis kasutatav süsteem, kus õpilane saab lõpetada igal juhul, ka siis, kui osa tema aastahinnetest on puudulikud.

“Üleminek kolmele kohustuslikule eksamile ja valikuvariantide välistamine on repressiivne samm, mis ei kaota petuskeemidega järeleksameid, ebaobjektiivset hindamist ,selekteerivaid vastuvõtukatseid ega muid probleeme”, S23

Kirjutati juhtumist, mis rääkis sellest, et tänavu veebruaris algatati Peterburis kriminaalasi Eesti õpetaja suhtes, sest väidetavalt oli ta võtnud kesklinna hotellitoa, kuhu tahtis meelitada alaealist. Õpetajale karistust ei määratud, aga ta pandi rongi peale ja saadeti Venemaalt välja ning tema viisa on nüüd pikaks ajaks kehtetu.

Teist Eesti õpetajat kahtlustati artikli kohaselt hinnete parandamise eest raha võtmises. Õpetaja ja õpilase ema selgitused viisid aga järelduseni, et põhjust õpetaja vallandamiseks ei ole.

“Linnavalitsuse poole pöördus põhikooli õpilase vanaema, kelleni oli jõudnud info, et õpetaja võttis lisatundide ja halbade hinnete parandamise eest õpilastelt raha”, O38

3) Õpetaja töö. Uurimisküsimuse, “Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse?” andmeanalüüsi tulemusena eristus peakategooriana õpetaja töö, mille alla paigutusid alakategooriatena arvamused õpetajate: a) tööülesannetest b) töö tähtsusest.

a) Arvamused õpetajate tööülesannetest. Kirjutati, et õpetajad peavad teadma, mida õpilastelt nõuda ning kuidas õpilasi nõudmistele vastavalt ette valmistada. Õpetaja peaks lisaks oma aine õpetamisele arendama õpilasi ka teistest külgedest, näiteks andma õpilastele edasi väärtusi, tegelema liikluskasvatusega ja aitama kaasa õpilaste seksuaaltervise alaste hoiakute kujundamisele. Seejuures peaksid õpetajad õpetamisel järgima ühtseid reegleid.

“Kui näiteks õpetaja Mari ei pane tähelegi, kuid õpetaja Juku pahandab, siis annab see lapsele segaseid signaale”, A6

Üheks õpetaja tööülesandeks loeti ka lapsevanematega suhtlemist. Kirjutati, et vajadusel helistab õpetaja koju või vestleb lapsevanematega silmast silma.

“Tagasiside andmine lapse päevaste tegevuste kohta on äärmiselt oluline”, S18; “Ta tahtis üheksandat klassi pooleli jätta, siis õpetajad helistasid, et ma räägiks temaga”, A3

Kirjutati ka sellest, et üheks õpetaja tööülesandeks on õpilaste digipädevuste arendamine, sest eesmärgiks on siduda digiseadmed haridusega. Kirjutati koolidest, mis osalevad digipöördes, et hakata nutiseadmeid mõtestatult kasutama ja rõhutada seda, et digiseade on töövahend, mitte mänguasi. Samas toodi välja, et õpetajate endi digipädevus pole kuigi hea. Kirjutati, et õpetajad peavad õpilastele järele jõudma ning digiseadmest võiks saada õpetaja sõber, mitte vaenlane.

“Praegune aeg nõuab õpetajatelt seda, et nad oleksid digimaailmas pädevad, sest mõnikord on õpilased targemad kui õpetajad“, A21

b) Arvamused õpetajate töö tähtsusest. Õpetaja töö kohta kirjutati, et see on pingeline ja energiamahukas. Kirjutati, et ühiskonnas nähakse õpetajat kui robotit, kelle eesmärk on õpilasele teadmised edasi anda, teisalt toodi välja, et õpetajate töö ei piirdu vaid klassiruumis tundide andmisega ning sellest tulenevalt ilmnes ka, et õpetajate peamine mure on ajanappus. Toodi välja, et mida aeg edasi, seda enam seatakse õpetajatele ootusi ja tekib juurde uusi ülesandeid.

“Ülesandeid, mida õpetaja täitma peab, on püütud kokku lugeda ning saadud üle kolmesaja”, S15

Rõhutati, et õpetamist ei saa võtta kui palgatööd, sest see on kutsumus ning õpetajad peavad saama keskenduda oma missioonile. Tõdeti seejuures, et töö on raske ja ühiskonnas madalalt hinnatud. Samas kirjutati, et kui õpetajate tööst räägitakse, tehakse seda kas liiga lihtsustatult või siis eluvõrastes ülivõrretes. Selgitati, et õpetajad on rahul oma ametiga, kuid pole rahul sellega, et nad peavad end pidevalt tõestama.

“Kuskil stereotüüpide supis on tavaline inimene, kes on õppinud oma tööd tegema, teeb seda hästi ja ei saa aru, miks üritatakse üles kloppida ärevust”, S34

4) Õpetajaameti ebapopulaarsus. Uurimisküsimuse, “Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse?” andmeanalüüsist eristus peakategooriana õpetajaameti ebapopulaarsus, mille alla kuulusid alakategooriatena a) õpetajate puudus, b) palk, c) maine, d) Noored Kooli.

a) Õpetajate puudus. Kirjutati, et noorte õpetajate vähesus on jätkuvalt probleem, õpetajakoolituse õppesuuna lõpetajate arv väheneb pidevalt ning erialasele tööle läheb vaid ligi 60 protsenti lõpetajatest.

“Õpetajaamet pole võimeka noore esmane erialavalik, vaid varuvariant, mis läheb käiku siis, kui teised plaanid ebaõnnestuvad”, A29

Enim on puudu klassiõpetajad ja inglise keele õpetajaid ning suur on ka matemaatika ja füüsika õpetajate põud. Kirjutati, et kui kooli alguseni olid jäänud vaid loetud päevad, otsis mitukümmend kooli veel õpetajaid. Kui olukord ei parane ja uusi õpetajaid ei tule peale, võib õpetajate arv lähiajal väheneda kriitilisele tasemele. Õpetajatööd kardetakse, õpetajaameti mainet ja palka peetakse vähemotiveerivaks, aga samas ei saada aru õpetajatöö õigest sisust.

“Kui õpetajate keskmine vanus jätkuvalt kasvab, pole 20 aasta pärast täppisteaduste õpetajaid”, S38

b) Palk. Kirjutati, et õpetajate madal palk peletab õpetajaametist eemale. Toodi välja paralleel, et palk on õpetaja hinne ning pole aus, kui see on põhjendamatult madal. Õpetajate madalast palgast rääkides kritiseeriti riigi prioriteete.

“Sõjajaeelse vabariigi ajal oli parlamendi liikme ja õpetaja palk võrdne - mis on meie prioriteetid?“, S13

Mitmetes artiklites (A25, A31, S6) aga rõhutati seda, et õpetajate palk on tõusnud, poliitikud on seadnud õpetajate palgatõusu prioriteediks ja palk tõuseb lähiajal veelgi. Vastukaaluks oli ka skeptikuid, kelle arvates on õpetajate palga tõstmine ebarealistlik.

“Õpetajate palgad tõusid keskmisest palgast kiiremini”, S6; “Õpetajate miinimumpalk on pooleteist aastaga tõusnud 26 protsenti”, A25; “Pingutame selle nimel, et õpetajate palk tõuseks 120 protsendini Eesti keskmisest palgast”, A31; “Õpetajate palgatõus tundub ebarealistlik, kui järgmise aasta riigieelarves tõuseb haridustoetus kõigest 2,4 protsenti”, S43

Samas kirjutati ka sellest, et noori õpetajaid kutsub huvi ameti vastu, mitte palganumber ning kuigi eriala pole väga populaarne, meelitab paljusid pika suvepuhkuse kõrval ka stabiilne sissetulek. Arvati, et kui praegu on Eesti meesõpetajate puuduse poolest Euroopas esirinnas, siis palgatõus aitaks ehk kaasa sellele, et rohkem mehi alustaks tööd õpetajana. Teisalt toodi esile, et selline suhtumine on häiriv, et meeste koolitoomiseks peaks palka tõstma, justkui naisõpetajad ei väarikski seda.

”Kõrgem palk tooks ehk vaid mehi rohkem tööle”, S15

c) Maine. Ühiskonna suhtumist õpetaja elukutsesse kujundab nii palk, metoodika, töötingimused kui täiustamist vajav õpetajakoolituse kava. Kirjutati, et õpetajate väarikus on löögi all ning õpetajaameti maine saab paraneda läbi selle suurema väärtustamise. Üks võimalus selleks oleks fikseerida õpetajate õigused, sest praegu tunnevad õpetajad, et neil puuduvad õigused ja see seab nad ebakindlasse olukorda.

“Kui üks habras naisõpetaja on kord suurekasvulise ja valjuhäälse isa käest mingi võrdlemisi tühise asja pärast sõimata saanud, on üpris loogiline, et järgmisel korral mõtleb ta mitu korda, enne kui midagi ette võtab”, S39

Veel toodi esile, et õpetajate mainet langetab ka see, et paljudele õpetajatele ei suudeta pakkuda täiskoormusega töövõimalust ning kirjutati, et suur osa neist tahaks tegelikult töötada täiskoormusega. Arvati, et koolidesse võiks tuua täiskoormusega ja pigem noori õpetajaid.

“Pea pooled õpetajatest töötavad osakoormusel ja ei saa täispalka”, A9

Kirjutati aga, et kui tudengilt küsiti, kas ta sooviks paar aastat õpetajana töötada, vastas ta, et see oleks enesetapp. Artiklis seisab, et kui noor, kurnatud ja end väärtusetuna tundev õpetaja mõistab, et tema teadmiste ja töökoormusega teeniks mõnel teisel töökohal oluliselt suuremat palka, näib missioonitunne väga nõrga vastuargumendina, miks valitud ametile kindlaks jääda. Sellegipoolest tunnustati neid, kes Noored Kooli programmis kaasa lüües õpetajaametis müüte murdma asusid.

“Kuni püsib nägemus õpetajast kui vabatahtlikust vaimusuretajast, võib noorte õpetajate osakaalu suurenemisest unistama jäädagi”, A29; “Kui arsti, advokaadi või ehitaja tööd hinnatakse kõrgelt, siis õpetaja kohta küsitakse, kas ta tõesti mujale ei saanud, et õpetajaks pidi minema”, S15

d) Noored Kooli. Kirjutati ka õpetajaameti propageerimiseks mõeldud programmist Noored Kooli, millega kaasa lüües alustas tööd õpetajana 18 noort. Eraldi pöörati tähelepanu sellele, et pooled neist olid meessoost. Toodi välja, et programm on andnud suure panuse õpetajaameti positiivsete külgede teadvustamisele ning sellise karjäärivaliku noortele atraktiivsemaks muutmisele. Teisalt oli ka vastakaid arvamusi, mille kohaselt Noored Kooli sõnum ei aita õpetajaameti kuvandi parandamisele kuidagi kaasa. Seda põhjendati sellega, et programmi ei otsita neid, kes pühendaks elu õpetamisele, vaid liidreid, kes tulevad õpetamisega tegelema vaid lühiajaliselt. Kirjutati, et programmis osalejad ei soovi, et neid pandaks tavalise õpetajaga ühele pulgale ja nii suurendatakse stereotüüpi, et kõik õpetajad on keskealised kibestunud naised.

“See on tekitanud minus hämmingut, kas see, et otsustasime oma elukutseks valida õpetajaameti, on siis midagi teisejärgulist?”, O3

3.4. Inimesed, kes õpetajatest arvamusi väljendavad

Uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?” andmeanalüüsi tulemusena eristus neli peakategooriat: 1) ajakirjanikud, 2) poliitikud, 3) haridustöötajad 4) muud spetsialistid. Järgnevalt esitatakse tulemused pea- ja alakategooriate kaupa.

1) Õpetajatest kirjutavad ajakirjanikud. Uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?” andmeanalüüsist ilmnes, et mitmed tekstid on ajakirjanike kirjutatud. Mitmed õpetajate ametit ja tööd kujutavad meediatekstit olid kirja pannud Postimehe ajakirjanikud. Kirjutati nii lühikesi ja informatiivse sisuga tekste, aga ka pikemaid ja põhjalikumaid uudiseid, kus esitati mitmeid arvamusi, käsitledes õpetajatega seonduvaid teemasid süvitsi.

“Haridusprogramm Noored Kooli asub taas õpetajaid otsima”, S31; “Tänapäeva õpetaja tööpõld laieneb”, S15.

Peamiselt põhjalikumalt ja õpetajaametit fookusesse seades kirjutasid teemadest Tartu Postimehe ajakirjanikud. Erinevalt Postimehest ilmneb artiklite autorite nimede jälgimisest, et Tartu Postimehe toimetuses on välja kujunenud eraldi ajakirjanikud, kelle ülesandeks on haridusteemade kajastamine.

“Noored pedagoogid: kutsub huvi ameti vastu, mitte palganumber”, S10

Postimees *online* avaldas ka Õpetajate Lehes ilmunud lugusid, mis keskendusid õpetajaameti ja -töö kajastamisele samuti põhjalikumalt. Lisaks tegi Postimees *online* igast Õpetajate Lehe väljaandest lühiülevaate, tõstes esile olulisemad teemad ning avaldas selle päev enne lehe ilmumist.

“Õpetajate Lehes homme: lihtsustatud õppekava hädad, kaitsetahte olulisus, õpetajate puudus”, A20

2) Õpetajatest kirjutavad poliitikud. Uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?” andmeanalüüsi tulemusel ilmnis, et õpetajatest kirjutavad poliitikud. Mitmetes artiklites avaldas oma arvamust seoses õpetajaameti ja õpetajate tööga haridusminister Jürgen Ligi, tuues teemadena sisse nii õpetaja palga kui mainega seotud küsimused, kuid sõna said ka teised ministrid, näiteks justiitsminister Urmas Reinsalu, kes rääkis õpetajatest kui seaduse järgijatest ja siseminister Hanno Pevkur, kes kommenteeris noorte riskikäitumise ennetuseks mõeldud programme.

“Ligi peab prioriteediks õpetajate palgatõusu”, O15; “Urmas Reinsalu: hooldustööd õigusmaastikul”, A15; “Noorte riskikäitumise ennetuseks suunatakse ligi miljon eurot”, O6

Põgusalt mainisid õpetajaid oma tekstis ka president Toomas Hendrik Ilves, kes pöördus õpetajate poole kooli alguse puhul ja peaminister Taavi Rõivas, kes rääkis tuleva aasta riigieelarve valguses õpetajate palkadest.

“Ilves kooliaasta eel: ärme kasuta kooli mineku puhul sõna “tööaasta”, A36; “Taavi Rõivas: tuleva aasta riigieelarve on läbimõeldud ja vastutustundlik”, S42

Mitmetes artiklites (A12, S1, S43) võtsid sõna poliitikud, kes peamiselt arutlesid õpetajate palgaküsimuste üle. Poliitikutest said mitmel pool sõna reformierakonna liikmed, näiteks riigikogu liige Aivar Sõerd, kes kommenteeris sotsiaaldemokraatide plaane seoses võimalusega kasutada õpetaja palga tõstmiseks kiiremat alkoholiaktsiisi tõusu ja kultuurikomisjoni esimees Laine Randjärv, kes kirjutas õpetajate madalast palgast, aga ka opositsiooni, Keskerakonna esindaja Kadri Simson, kes seadis õpetajate palgatõusu küsimärgi alla.

“Aivar Sõerd kommenteerib sotside ettepanekuid: neil puudub terviklik plaan”, A12; “Laine Randjärv: usaldada või mitte usaldada, selles on küsimus”, S1; “Opositsioon nimetas riigieelarvet vindumise ja tiksumise eelarveks”, S43

3) Õpetajatest kirjutavad haridusvaldkonnas töötavad inimesed. Uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?” andmeanalüüsi käigus selgus, et õpetajatest kirjutavad haridusvaldkonnas töötavad inimesed. Peakategooria alla liigitusid alakategooriatena a) õpetajad, b) kooli juhtkond, c) haridusministeeriumi töötajad, d) ülikooli töötajad.

a) Õpetajad. Ajaloo, ühiskonnaõpetuse, kunstiajaloo ja joonestamise õpetaja sõnul ei saa õpetamist võtta tavalise palgatööna, sest see on kutsumus. Kehalise kasvatuse õpetaja ja klassijuhataja sõnul on õpetajate mured üsna sarnased, mistõttu tunneb õpetaja vahel vajadust teiste õpetajatega oma kogemusi jagada ja nõu küsida. Samuti tunnevad õpetajad puudust enda laadimise ja täiendamise võimalustest.

“Me ei õpeta ju lastele üksnes oma ainet, vaid ka kõike muud”, S15; “Ministeerium on lubanud kolm kuni kuus kuud kestvat stažeerimist välismaal rahastada, kuid seda on raske korralda, kui õpetajaid napib ja noori ei tule juurde”, S15

b) Kooli juhtkond. Direktori a hinnangul on nõudmised õpetajatele kasvanud ja lapsevanemad muutunud kriitilisemaks. Direktori sõnul puudub haridusel riigis praegu eesmärk ning õpetaja on kui tuulelipp muutuste tuules ning pole selge, kes järjekordse reformi välja mõtles ja selle eest vastutab.

“Kõik, kes on 12 aastat koolis käinud, arvavad teadvat, kuidas siin asjad käima peavad”, A35; “Näiteks on uus õppekava muidu hea, kuid nõuab õppevahendite soetamiseks lisaraha”, A35

Direktori b hinnangul on õpetajatele tööturu loomine otsustav samm. Õppealajuhataja tõi välja, et kaks Noored Kooli programmiga kooli tulnud õpetajat lahkusid, mistõttu oli kool sunnitud tööle kutsuma juba pensionipõlve pidavad matemaatika ja inglise keele õpetajad. Õppealajuhataja sõnul tekitab muret lapsevanemate vähene koostöövalmidus ning häirib see, et õpilaste õigused käivad õpetaja õigustest üle.

“Matemaatika ja inglise keele õpetajaid ei ole lihtsalt saada – otsi tikutulega, aga ikka ei leia”, S17

c) Haridusministeeriumi töötajad. Haridusministeeriumi koolivõrgu koordinaator tõi välja, et õpetajatele on plaanis anda senisest suuremad õigused, näiteks vajadusel kott või rõivaese läbi vaadata ning kahtlased esemed ära võtta ja rõhutas samas, et jutt käib lisavõimalusest, mille eesmärk on säilitada koolis kodune ja sõbralik õhustik. Haridusministeeriumi üldharidusosakonna asejuhataja tõi seoses üldõpetusega välja, et see annab õpetajatele õppe planeerimisel vabamad käed, kuid kui õpetaja läheb õpilastega õppekäigule, tasub tal läbi mõelda oskused, mida lapsed selle käigus omandavad, sest õpetajal peab olema selge, mida ta käigu jooksul lastele selgeks teeb.

Õpetaja ei tohiks tunda ennast pealtvaatajana, kelle maksimaalne õigus korrarikkumise puhul on politsei kutsuda”, S39; “Teemad, mida õpetajad käsitlevad, võivad vältida ühe päeva, ühe nädala või terve semestri”, S14

d) Ülikooli töötajad. Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudi juhi sõnul oleks tore mõelda, et õpetajad teevad oma tööd kutsumusest, kuid õpetajaamet on aja jooksul muutunud ning praegu on see tõsine töö, kusjuures noori inimesi, kes tahavad õpetajaks saada, jääb iga aastaga aina vähemaks.

“Enam ei saa loota vaid õpetajakoolituse kavadele, peame mõtlema, kuidas ka teiste erialade lõpetajaid koolidesse saada ning leidma alternatiivseid viise õpetajaks saamisel”, S15

Tartu Ülikooli rektori sõnul on õpetajaameti vähest atraktiivsust peetud juba pikalt olulisimaks Eesti hariduse probleemiks ja selle põhjusena viidatakse eelkõige madalale palgale, kuid seni pole küsimust lahendatud, vaid vaieldud riigi ja omavalitsuste osa üle probleemi suurusel. Rektor tõi välja, et koolides on õpilasi ühe õpetaja kohta rohkem kui ülikoolides üliõpilasi ühe õppejõu kohta, mistõttu on paradoksaalne koolijuhtide kurtmine, et nad ei leia vajalikke õpetajaid.

“Otsustamatuse hinna maksavad kinni meie lapsed ja lapselapsed hariduse arvel”, O29;
“Kas siin pole küsimus mitte selles, et need, keda otsitakse, kuid ei leita, ning need, keda ei otsita, aga täidavad kohta, on lihtsalt erineva silmasäraga õpetajad?”, O29

Tallinna Ülikooli dotsent a juhtis tähelepanu õpilastele kodutööde jätmisele ning kirjutas, et õpetajad peaksid endalt küsima, mida teha teisiti, et õpilased saaksid kõik tunnis tehtud ning kodus lisatööd ei jääks. Ta tõi välja, et kui õpetaja ütleb õpilastele, et nad olid tublid ning kodutööd ei jää, jääb mulje, et kodutöö on kui karistus.

“Kui kodutööd anda, tuleb see muuta motiveerivaks ja õppimist toetavaks”, O14

Tallinna Ülikooli dotsent b juhtis samuti tähelepanu kodutöödele, kirjutades, et õpetajad kasutavad sageli kodutöid selleks, et tunnis pooleli jäänud ülesanded saaksid lõpetatud.

“Õpetajad küll enamasti teavad, et nii pole hea, aga põhjendavad sellist tegevust ajanappuse ja õppeprogrammi ülekoormatusega”, O36.

4) Õpetajatest kirjutavad muud spetsialistid. Uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi?” andmeanalüüsist tuli välja, et õpetajatest kirjutavad muud spetsialistid. Peakategooria alla liigitusid alakategooriana a) psühholoogid, pereterapeudid, b) Noored Kooli programmiga seotud inimesed, c) Eetikakeskuse juhataja, Eesti Koostöö kogu programmijuht.

a) Psühholoogid, pereterapeudid. Seoses liiklusrikkumistega kirjutas õpetajatest liikluspsühholoog, kelle sõnul saavad paljud probleemid alguse kodust ning maapiirkondades ei pruugi õpetajad probleemsetest peredest pärit lastele abiks olla.

“Õpetaja võib hakata hoopis näpuga näitama ja tuua esile probleemid vanematega”, A7

Pereterapeut tõi esile, et kuigi põhikooli õppekavas on kirjas, et põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, ei peeta

koolis sellest kinni ning senisest rohkem peaksid õpetajad tähelepanu pöörama sotsiaalsete oskuste ja emotsioonidega toimetuleku õpetamisele koolis.

“See on Eesti Vabariigi ametlik seisukoht, et niisugust haridust ja selliselt igakülgset arenenud inimesi on vaja”, A16.

b) Noored Kooli programmiga seotud inimesed. Noored Kooli programmiga seotud inimestest kirjutasid õpetajatest programmi nõukogu esimees, kelle sõnul on programm muutnud õpetajaameti atraktiivsemaks. Noored Kooli tegevjuht rääkis, et programmis on järele proovitud, et õpetajate silma hoiab säravana tähenduslik töö, koostöine õhkkond ning motiveeriv palk, kusjuures töötasu on programmi raames õpetajaks asujatel sama, nagu teistel alustavatel õpetajatel.

“Aga retsept hakkab mõjuma ka kahe esimese koostisosaga”, A35

c) Eetikakeskuse juhataja, Eesti Koostöö kogu programmijuht. Eetikakeskuse juhataja tõi välja, et õpetajatel on oluline osa õpilastele väärtuste õpetamisel, kuid õpetajate murekohaks on see, kuidas õpetada õpilastele väärtusi, mille kohaselt näiteks poliitikud ei käitu. Eesti Koostöö kogu programmijuht kirjutas, et riigil pole raha, et õpetajate palka lubatud määral tõsta.

“Inimestel on raske tõsiselt võtta poliitikut, kes nõuab teistelt sallivust ja avatust, aga ise tunnistab õigeks vaid oma arvamuse”, A23; “Ei ole võimalik riigieelarvest lihtsalt nii palju raha juurde leida, et igati õigustatud palgaootusi rahuldada”, O19

Eelnevat kokku võttes saab välja tuua, et õpetajatest kirjutavad meedias ajakirjanikud ja poliitikud, aga sõna saavad ka haridusvaldkonnas töötavad inimesed, sealhulgas õpetajad ise ning muud spetsialistid, näiteks pereterapeutid ja psühholoogid.

4. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli selgitada välja, milline on õpetajaameti meediakajastus väljaandes Postimees *online* perioodil 1. august 2015–1. november 2015. Järgnevalt arutletakse olulisemate tulemuste üle.

Kui ligi kümme aastat tagasi kirjutati (Kuurme, 2007; Leesi, 2007), et õpetajatest ei räägita ajakirjanduses piisavalt, siis Aaviksoo (2014) sõnul on haridusteemad seoses õpetajate palgaküsimuste ja haridusvõrgu ümberkorraldustega taas päevakorral ning käesoleva uurimuse põhjal võib viimast väita seniajani.

Esimese uurimisküsimuse, ”Milliste teemadega seoses õpetajaid kujutatakse” kontekstis näitasid tulemused, et õpetajatest kirjutati eelkõige seoses nende erinevate tööülesannetega. Seejuures rohkem pälvisid õpetajatega seotud teemad tähelepanu kooli alguses ehk augusti viimastel ja septembri esimestel päevadel, mil rõhutati, et Eesti õpetajad on väga head, nende töö on tähtis ning sooviti neile jätkuvat armastust oma töö vastu. Seoses õpetajate tööga toodi artiklites välja, et õpetajate töökoormus on suur ning palk madal ja mida aeg edasi, seda rohkem ootusi ja nõudmisi õpetajatele juurde tekib. Sarnaselt Varula (2015) väljatooduga kirjutati sellest, et õpetajate töö on palju aega- ja vaevanõudev, kuid seda ei hinnata ning nagu kirjutas ka Kukk (2009), on palk, mis õpetajad töö eest saavad, liiga madal, mistõttu ei lähe koolitatud õpetajad erialasele tööle, vaid valivad mõne tasuvama ameti. Moltsaar (2014) tõi seejuures esile, et kirjutised õpetajate suurest töökoormusest, kuid madalast palgast vaid halvendavad õpetajaameti meediakuvandit. Samas kirjutati käesolevas töös analüüsitud artiklites ka sellest, et õpetajate palk on viimasel ajal hoogsalt tõusnud ning lähiajal on plaanist seda veelgi tõsta. Palgaga seoses tõsteti meediatekstides esile, et õpilaste arvu järsu vähenemise ja koolivõrgu korrastamatuse tõttu töötavad ligi pooled õpetajatest osakoormusega ega saa täispalka ning toodi välja, et korrastamata koolivõrk hoiab kinni ressursi, mida võiks kasutada õpetajate palga tõstmiseks. Õpetajate palga katteks pakuti välja kiiremat alkoholiaktsiisi tõusu.

Kirjutati, et madala palga kõrval mõjuvad õpetajate mainele negatiivselt ka nende piiratud õigused. Kui Kukk (2009) tõi analüüsitud artiklite põhjal esile, et õpetajatel puuduvad tõsiseltvõetavad vahendid koolis turvalise õhkkonna loomiseks, siis käesolevas töös analüüsitud artiklitest tuli välja, et õpetajate õigused kasvavad, sest nähakse, et nende võimuses peab olema koolis turvalise õhkkonna loomine. Teema õpetajate õigustest tõusis taas teravamalt päevakajale seoses koolitulistamisega ning nüüdseks on kooskõlastusringile saadetud eelnõu, mis lubab

õpetajal vajadusel õpilane läbi otsida ja keelatud esemed hoiule võtta. Lähtudes sellest, et meedias on päevakajalised õpetajate palgatõusu ja õiguste laiendamise seonduvad teemad, aitab see käesoleva töö autori hinnangul kaasa õpetajaameti positiivsema kuvandi loomisele.

Õpetajate tööülesannetest rääkides kirjutati, et lisaks aine õpetamisele on õpetaja ülesandeks edasi anda ka väärtusi. Kirjutati, et hea kool on selline, kus õpetajal on võimalus arendada oma sisemisi väärtusi, et needsamad väärtused siis oma õpilastele edasi anda. Nagu Alhamdan ja kolleegid (2014) välja tõid, ootab ühiskond õpetajalt, et ta oleks eeskuju, kes kehastab ühiskonna pürgimusi, et ta oleks aus, hooliv ja kohusetundlik ning annaks neid omadusi edasi ka oma õpilastele. Seega võib öelda, et õpetajat soovitakse näha ühiskonnas heakskiidetud väärtuste edasikandjana. Kui tavapärase arusaama kohaselt on õpetaja ülesanne oma aine valdamine ja selle oskuslik õpetamine, siis järjest enam oodatakse õpetajatelt õpilase mitmekülgset arendamist, seda näiteks oma tundidesse ka väärtuskasvatust lõimides.

Kui ühelt poolt oodatakse õpetajatelt seda, et nad lisaks aine õpetamisele arendaksid õpilast ka teistes valdkondades, näiteks väärtus-, tervise- ja liikluskasvatuses, siis teiselt poolt kirjutatakse, et õpetajad ei tule taoliste ootustega toime. Õpetajaid kujutati seoses nende taunitava käitumisega, näiteks heideti õpetajatele ette, et nad ei märka laste erivajadusi, kuna neil puudub selleks väljaõpe. Õpetajaid süüdistati ka ülehindamises ja õpetajast kirjutati seoses kahtlustusega hinnete parandamise eest raha võtmises. Samas ei antud nende teemadega seoses õpetajatele endile sõna, mis tähendab, et kajastamisel jäädi ühekülgseks ja pealiskaudseks, mistõttu võivad Raidla (2009) sõnul kajastamata jääda olulised teemad, mida õpetajad ise välja tooks.

See näitab seda, et õpetajatel ei ole sageli võimalust enda kaitseks sõna sekka öelda ja niimoodi omalt poolt avalikku arvamust õpetajatest mõjutada, mistõttu kannatab nende maine. Kuna ajakirjandus taotleb objektiivsust (Eesti Ajalehtede Liit, 1998), saab ajakirjanikele soovitada otsustavust ühekülgsete, pealiskaudsete lugude vältimisel, andes võimalusel sõna kõigile uudisloosse puutuvatele osapooltele. Samuti saab meediatarbijatele soovitada olla kirjutatu suhtes kriitiline, ning mõelda ka sellele, mida oleks öelda osapooltel, kelle kommentaar mistahes põhjustel artiklist puudub. Kerb (2011) tõi eelnevaga seoses välja, et ajakirjanike jaoks on töös tähtis ja päevakajaline ikka negatiivne uudis ning Tamm (2008) kirjutas, et kuigi ajakirjanike sõnul otseselt konflikti ei otsita, siis selle esinemise korral seda rõhutatakse. Samas võib käesoleva töö põhjal tuua ühtviisi näiteid õpetajaid nii halvast kui heast valguses kujutavatest artiklitest.

Teise uurimisküsimuse, “Millistes rollides õpetajaid kujutatakse?” tulemustest ilmnes, et ühelt poolt kujutati õpetajat oma ameti ohvrina ja seda näiteks seetõttu, et inimesed meenutavad kooliajast ikka ja jälle oma halbu mälestusi seoses õpetajatega või räägivad sellest, et neil on õpetajatest kahju. See teeb õpetajaametit maha ning kuigi õpetajad on oma töö sisuga valdavalt rahul, pole nad rahul sellega, et peavad end pidevalt tõestama. Ka Shine ja O’Donoghue (2013) tõid välja, et õpetajatele tunti kaasa, sest nad kannatavad liigse sotsiaalse surve ja töökoormuse all ning ei suuda täita nende rollile esitatud ootusi. Teiselt poolt kujutati õpetajat kui missiooni täitjat, kes kujundab oma kogemuste ja teadmiste baasil õpilaste, aga laiemalt kogu Eesti tulevikku. Kahe eeltoodud vastandliku vaatenurgaga seoses võib täheldada stereotüüpset lähenemist, mille kohaselt õpetajatest räägitakse kas liigselt lihtsustades või liialdades. Hodkinson (2011) põhjendas seda sellega, et meedia eesmärgiks on jõuda võimalikult laia auditooriumini, mistõttu luuakse reaalsusest kitsas ja üldistatud, tihti stereotüüpne versioon, mis kipub end taastootma. Veldre (2013) tõi veel välja, et meedia langetab valikuid, missugused teemad on aktuaalsed ning see annab võimaluse suruda sündmus raamistikku, mis meedia põhimõtteid arvestades võib olla stereotüüpne. Sellega seoses võiks lahendusena näha haridusteamade laiemat avamist, pikemate ja põhjalikumate lugude avaldamist, mis ei piirduks vaid mõnelauselise laitude või kiitusega õpetajate suunal. Luik (2010) kirjutas, et Eesti haridusmaastikul on palju säravaid õpetajaid, keda meedias esile tõsta ja ka töö autori hinnangul mõjuks õpetajaameti kuvandile värskendavalt ning stereotüüpse raputavalt see, kui õpetajatest kirjutatakse intervjuusid ja persoonilugusid sarnaselt nagu mõnes muus valdkonnas silmapaistvatest inimestest. Seejuures on käesoleva töö autor nõus Luige (2010), Moltsaare (2014) ja Tankleriga (2009), kelle sõnul võiksid õpetajad ise rohkem meedias sõna võtta ja niiviisi avalikkuseni oma töö tegelikkust tuua.

Kolmanda uurimisküsimuse, “Milliseid arvamusi õpetajatest meediatekstides väljendatakse” kontekstis võib välja tuua järgmist: kui Rebane (2004) kirjutas, et õpetajad kaebavad vähese tunnustuse ja meedia kriitika üle, võib käesoleva uurimuse põhjal esile tuua, et õpetajaid tõsteti mitmes artiklis esile nende heade omaduste poolest. Õpetajaid tunnustati selle eest, et nad teevad head, tähtsat ja tähenduslikku tööd, on toredad ja pühendunud ning tänu heale õpetajale hinnatakse ka kooli, kus ta töötab. Lisaks avaldati arvamust, et just nagu teadus- kultuuri- ja spordisaavutusi tunnustatakse riikliku preemiaga, võiks ka õpetajaid sarnase preemiaga esile tõsta. Heade sõnade kõrval aga tehti õpetajatele ka etteheiteid. Just nagu Kuk

(2009) kirjutas, toodi ka nüüd välja, et õpetajad on ebapädevad. Kirjutati sellest, et õpetajad ei tunne end teatud valdkondades, näiteks tervist ja ohutust puudutavaid teemasid käsitledes hästi ning see valmistab probleeme. Samuti kirjutati, et õpetajad pole digimaailmas piisavalt pädevad, et nad ei selgita kodutöid piisavalt ning ei oska teemasid lõimida. Kirjutati, et sageli on just lapsevanemad õpetajate suhtes väga kriitilised, sarnaselt töid ka Kane ja Mallon (2006) välja, et vanematel on õpetajate suhtes seatud ebareaalsed ootused ning Kukk (2009) tõdes, et vanemate ja õpetajate vahel puudub usaldus. Selle taga võib näha seda, et õpetajate õlule on kuhjatud palju erinevaid tööülesandeid, nende töökoormus on suur, mistõttu üheks põhiliseks probleemiks on ajanappus ning selle kõrval lisab vaid pinget sotsiaalne surve. Shine ja O'Donoghue (2013) kirjutasid samuti, et õpetajad kannatavad liigse töökoormuse ja sotsiaalse surve all ning uurijad soovitasid pöörata rohkem õpetajate töö tähtsusele tähelepanu, sest see aitaks parandada õpetajate mainet. Eelnevat kokku võttes võib ühiskonna silmis täheldada märke õpetajate töö suurema väärtustamise suunas liikumisest, samas lasub õpetajatel jätkuvalt suur sotsiaalne surve.

Õpetajaameti ebapopulaarsusest kirjutades toodi välja, et noorte õpetajate vähesus on jätkuvalt probleem, õpetajaamet ei ole võimeka noore esmane erialavalik, vaid varuvariant, milleni jõutakse siis, kui teised plaanid ebaõnnestuvad. Noore inimese õpetajaametisse asumist võrreldi lausa vaimse vabasurmaga. Ühe peamise põhjusena, miks õpetajaamet noori ei meelita, toodi välja madal palk. Moltsaare (2014) sõnul taastoodab õpetaja madalast palgast kirjutamine õpetajaameti madalat staatust ühiskonnas. Samal ajal kirjutati aga käesolevas uurimuses ka sellest, et õpetajate palk on tõusnud ning tõuseb veelgi. Vastandliku seisukohana toodi välja, et noori õpetajaid kutsub huvi ameti vastu, mitte palganumber ning kuigi eriala ei ole populaarne, meelitab paljusid stabiilne sissetulek. Teiste põhjuste hulgas, miks õpetajaameti maine madal on, toodi välja ka täiustamist vajav õpetajakoolitus, kuid pikemalt sellel ei peatunud.

Õpetajaameti populariseerimisega seoses kirjutati haridusprogrammist Noored Kooli, mis ühelt poolt väidetavalt õpetajaametit atraktiivsemaks muutnud ja toonud üheksa aasta jooksul kooli õpetajatööd tegema üle 120 inimese, kellest pooled töötavad siiani koolis. Teisalt kirjutati, et programmi sõnum ei aita õpetajaameti kuvandi parandamisele kuidagi kaasa, sest haridusprogrammis osalema ei oodata mitte, kes pühendaksid oma elu õpetamisele, vaid hoopis lühiajaliselt seda tegevaid inimesi, kes liituvad programmiga soovist end proovile panna või arendada. Kirjutati, et programmis osalejad ei soovi, et neid pandaks tavalise õpetajaga ühele pulgale ja nii suurendatakse stereotüüpi tavaõpetajast kui keskealisest kibestunud naisest. Töö

autori hinnangul aitaks taolist vastandumist vältida see, kui meedia jagaks tähelepanu Noored Kooli osalejate ja niiöelda tavaõpetajate vahel proportsionaalselt.

Neljanda uurimisküsimuse, “Kes väljendavad meediatekstides õpetajatest arvamusi” raames uuriti, kes meediatekstides õpetajatest kirjutavad ning arvamusi avaldavad. Tuli välja, et Postimees *online*’is kirjutavad ja avaldavad õpetajatest arvamusi ajakirjanikud, poliitikud, haridustöötajad ja muud spetsialistid, näiteks psühholoogid, pereterapeudid. Kui varasemalt tõi Moltsaar (2014) esile, et Postimehes kirjutavad artikleid enamasti inimesed, kes ei tööta koolis, mistõttu on õpetajate positsioonilt oluline, et õpetajad kajastaksid ise senisest enam oma kogemusi ja olulisi küsimusi, saab käesoleva töö tulemuste põhjal öelda, et haridusvaldkonnas töötavate inimeste, sealhulgas õpetajate arvamused jõudsid ka Postimees *online*’i, aga seda pigem Õpetajate Lehe kaudu. Moltsaar (2014) kirjutab, et õpetajaameti meediakuvandi parandamiseks peaksid õpetajad ise end kuuldavaks tegema, seda näiteks aramuslugusid avaldades ning Luige (2010) sõnul võiks õpetaja kui aramusliidri kujutamine meedias olla üks lahendusi, kuidas ühiskonna silmis õpetajaameti väärtust tõsta, siis käesolevas töös analüüsitud artiklitele tuginedes võib öelda, et õpetajad pigem ei kipu ise meedia vahendusel oma seisukohti avaldama.

Kui Kuurme (2007) tõi probleemina välja, et ajakirjanduses pole ette nähtud inimesi, kes haridusteemadega tegeleksid, jõudis käesoleva töö autor artiklite autorite nimede jälgimise ja haridusteemadel kirjutava ajakirjanikuga vestlemise tulemusena selleni, et Tartu Postimehe toimetuses on inimene, kelle ülesanne on kajastada just haridusvaldkonda puudutavaid uudiseid. Andmeanalüüsist ilmnes, et lisaks sellele kirjutavad haridusteemadel ka Postimehe ajakirjanikud, kuigi käesoleva töö autori andmeil Postimehes taolist teemade jaotust ajakirjanike vahel pole. Samas nõuab haridusvaldkonna teemade kajastamine, nagu tegelikult iga teise valdkonna kajastamine, seda, et kirjutaja oleks pidevalt toimuvaga kursis. Seetõttu võib olla keeruline haridusteemadega põhjalikult tegeleda nii ajakirjanikul, kelle kanda on üksi kogu haridusvaldkonna kajastamine kui ka ajakirjanikul, kes seda teiste seas vaid aeg-ajalt teeb.

Mitmetes artiklites võtsid sõna ka poliitikud, kes peamiselt puudutasid palgaküsimusi. Sel puhul oli tegu üksikute lausetega õpetajate palga tõstmise kohta, mis kordusid artiklist artiklisse, näiteks idee õpetajate miinimumpalga tõstmisest 1,2 kordseks Eesti keskmisest palgast. Poliitikute kõrval aga ei saanud sõna õpetajad, mis on võrreldav Varula (2015) töö tulemustega, kus haridusvaldkonna põhilisi probleeme kajastades jäeti õpetajad sageli tagaplaanile ja räägiti vaid institutsioonilistest otsustest ja nõuetest. Sellega seoses kirjutati, et haridusotsuste tegijatel

puudub laiem eesmärk ja vastutus, ning õpetaja on seejuures kui tuulelipp muutuste tuules. Ka Normak ja Ruus (2012) tõid esile, et ühiskonnas ei diskuteerita hariduse eesmärkide üle. Kui käesolevas töös analüüsitud artiklite põhjal jäävad poliitikute sõnavõttud seoses haridusteemadega lakooniliseks, võiks õpetajate agaram kaasamine haridusvaldkonda puudutavatel teemadel kaasarääkimisse elavdada diskussiooni ja anda mõtteainet nii laiemale avalikkusele kui haridusotsuste tegijaile.

4.1. Töö piirangud ja praktiline väärtus

Käesolevas bakalaureusetöös saab välja tuua mitmeid piiranguid, millest autori arvates on olulisemad seotud valimi ja andmeanalüüsiga. Järgnevalt arutletakse selle üle, kuidas tulevaste uurimistööde läbiviimisel kitsaskohti vältida.

Bakalaureusetöö piiratud mahu tõttu ei anna töös välja toodud tulemused üldistatavat pilti sellest, mida ja kuidas õpetajatest kirjutatakse. Valim on väike ning selle põhjal ei saa teha suuremaid järeldusi kui vaid kolme analüüsitud kuu kohta. Töös esile toodu annab edasi vaid osa valitud perioodil kajastatud teemadest, millest õpetajatega seoses kirjutatakse, sest *Postimees online* on vaid üks väljaanne Eesti meediamaastikul. Analüüsi käigus ei saa autor esile tuua tõde sotsiaalse reaalsuse kohta, vaid uurida viise, kuidas keelt reaalsuse kujutamisel kasutatakse.

Piiranguid saab bakalaureusetöö autori hinnangul välja tuua ka andmeanalüüsi etapi juures. Töö usaldusväärsuse suurendamiseks kasutas autor kaaskodeerija abi 12 artikli kodeerimisel. Denzini ja Lincoln (2005) soovitusel võiks kaaskodeerija abi kasutada kogu andmestiku ulatuses. Autor arvestab sellega edasiste uurimuste juures.

Kvalitatiivse sisuanalüüsi puudusena on toodud välja, et kuna analüüs lähtub uurija tõlgendusest, võib uurija peale suruda oma väärtuste süsteemi (McQuail, 2000) ning seetõttu pole võimalik saavutada objektiivsust selle traditsioonilises mõttes (Hirsijärvi *et al.*, 2005). Seetõttu järgis töö autor Kalmuse ja kolleegide (2015) soovitusi enese uskumuste ja veendumuste mõju teadvustamist, alates uurimuse planeerimisest, lõpetades analüüsi ja tulemuste esitamisega.

Töö piiranguna toob autor välja veel ka oma kogenematuse ajalise planeerimise osas suuremahulise uurimistöö läbiviimisel. Kuigi töös esines mitmeid piiranguid, on see töö autori jaoks olnud heaks võimaluseks õppida. Seega mõistab bakalaureusetöö autor nüüd paremini andmete kogumise ja analüüsimisega seonduvat ning oskab paremini hinnata uurimistöö mahukust ja ajakulu.

Käesoleva bakalaureusetöö praktiliseks väärtuseks võib pidada teemakohaste materjalide läbitöötamist ning kirjapanemist. Töö olulisus seisneb selles, et analüüsitud on värsket infot, mis annab ülevaate praegu päevakorral olevatest teemadest seoses õpetajate ja nende tööga. Autor leiab, et bakalaureusetööl võiks praktiline väärtus olla sotsiaalvaldkonnaga seotutele. Kui iga päev käib meediast läbi suurel hulgal uudiseid, võib kindlal perioodil tehtud ülevaade teatud valdkonna kajastusest olla huvi- ja mõtteainet pakkuv nii haridustöötajatele kui ajakirjanikele endile.

Edaspidi võiks sarnase uurimuse läbi viia suurema valimiga, et uurimistulemused annaksid käsitletavatest teemadest laiemat pildi. Kuna Eesti meediamaastikul on lisaks Postimees *online*’ile veel mitmeid teisi väljaandeid, võiks uurida õpetajatega seotud temaatika kajastust ka erinevates väljaannetes. Töö autori hinnangul võiks uuringu tulemuste rikastamiseks lisaks artiklite analüüsile viia läbi intervjuud õpetajate ja ajakirjanikega, et saada teada, kuidas nemad tulemusi tõlgendavad. Samuti võiks kaaluda kvalitatiivse ja kvantitatiivse uurimuse kombineerimist, et selgitada välja, millised teemad domineerivad.

Tänuõnad

Tänan Marvi Remmikut, kes andis soovitusi metoodika peatüki koostamisel ja kaaskodeerijat, kes aitas kaasa töö usaldusväarsuse tõstmisele. Samuti tänan oma perekonda ja sõpru toetuse eest töö kirjutamise perioodil.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

17.05.2016

Nele-Mai Olup

Kasutatud kirjandus

Aaviksoo, J. (2014, 7. veebruar). Kuidas läheb Huvitaval Koolil? *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://opleht.ee/13254-kuidas-laheb-huvitaval-koolil/>.

Alhamdan, B., Al-Saadi, K., Baroutsis, A., Du Plessis, A., Hamid, O.M., & Honan, E. (2014). *Media representation of teachers across five countries*. Külastatud aadressil <https://espace.library.uq.edu.au/view/UQ:325903/OAUQ325903.pdf>.

Arand, K. (2015, 23. august). Haridusteaduste tudeng: Miks minust ei saa õpetajat? *Õhtuleht*. Külastatud aadressil <http://www.ohtuleht.ee/690744/haridusteaduste-tudeng-miks-minust-ei-saa-opetajat>.

Barkala, E. (2011). Õpetajatöö tunnustamisest tänapäeva Eestis. Kadajas, H-M., Kraav, I., Maanso, V., Saar, A., Pihlap, S., Põldoja, H., & Unt, I. (Toim), *Eesti pedagoogika ja kool*, lk 163–172. Tallinn: OÜ Vali Press.

Barnard, J. (2015). *Internet use to drive 1.4% increase in media consumption in 2015*. ZenithOptimedia's Media Consumption Forecasts. Külastatud aadressil <http://www.zenithoptimedia.com/wp-content/uploads/2015/06/Media-Consumption-Forecasts-2015.pdf>.

Bernstein, A. (2002). *Representation, Identity and Media*. Media Book. London: Sage.

Berger, P., & Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality: a Treatise on the Sociology of Knowledge*. London: Penguin University Books.

Creswell, J., & Miller, D. (2000). *Determining Validity in Qualitative Inquiry Theory Into Practice*. 39(3), 124–130.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks, New York.

Dervin, F., & Punakallio, E. (2015). *Power and Education*. The best and most respected teachers in the world? Counternarratives about the Finnish miracle of education in the press. Külastatud aadressil <http://blogs.helsinki.fi/dervin/files/2015/08/PAE6002942notes.pdf>.

Eesti Ajalehtede Liit. (1998). *Eesti ajakirjanduseetika koodeks*. Külastatud leheküljel <http://www.eall.ee/eetikakoodeks.html>.

Eesti Haridusfoorumi kogumik. (2006). *Õpetaja õppivas koolis ja ühiskonnas*. Külastatud aadressil www.haridusfoorum.ee/images/stories/2006/ehf2006kogumik.doc

Eesti keele seletav sõnaraamat. (s.a.) Külastatud aadressil <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=representatsioon&F=M>.

Eisenschmidt, E., Ruus, V-R., & Poom-Valickis, K. (2015). Õpetajahariduse perspektiivid – olukord ja väljakutsed. *Riigikogu Toimetised*, nr 31. Külastatud aadressil http://www.riigikogu.ee/rito/public/documents/31/Eve_Eisenschmidt_Viive-Riina_Ruus_Katrin_Poom-Valickis_Opetajahariduse_perspektiivid_olukord_ja_valjakutsed.pdf.

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115.

Entman, R. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 43(4), 51–58.

Fullan, M. (2006). *Uudne arusaam haridusmuutustest*. Tartu: AS Atlex.

Ginter, J., & Sarv, E-S. (2010). “Minu Eesti” mõttetalgud õpetajast. Ruus, V-R., & Sarv, E-S. (Toim), *Õpetaja esmaharidus*. Olukord ja probleemid 21. sajandi algul, lk 238–246. Tallinn: OÜ Vali Press.

Hargreaves, L., Cunningham, M., Hansen, Hansen, A., McIntyre, D., & Oliver, C. (2007). *The Status of Teachers and the Teaching Profession in England: Views from Inside and Outside the Profession*. Final Report of the Teacher Status Project. Külastatud aadressil <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130401151715/http://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/RR831A.pdf>.

Hasa, R. (2011, 5. mai). Meedia rollist koolikatsete hulluses. *Delfi*. Külastatud aadressil <http://epl.delfi.ee/news/melu/meedia-rollist-koolikatsete-hulluses?id=51296569>.

Hayes, N. (2002) *Sotsiaalpsühholoogia alused*. Tallinn: OÜ Külim.

Helemäe, J., & Võõrmann, R. (2010). *Õpetajad, tegevused, ajakulu*. Uuringu kokkuvõte ajakulust õppetundide läbiviimisele lisanduvate ülesannete täitmiseks. Eesti Haridustöötajate Liit. Külastatud aadressil <http://ehl.org.ee/wp-content/uploads/2016/01/4.R.-Voomann-J.Helemae-2009-Opetajad-tegevused-ajakulu.pdf>.

Hennoste, T. (2008). *Uudise käsiraamat*. Teine, kohendatud trükk. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

Hodkinson, P. (2011). *Media, culture and society. An introduction*. London: Sage.

Kaldaru, H. (2011). *Eesti elanikkonna meediateemaline arvamusuuring 2011*. Külastatud aadressil http://www.err.ee/files/Uuringud_Meediaaruanne_2011.pdf.

Kalmus, V., Linno, M., & Masso, A. (2015). *Tartu Ülikooli sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee>.

Kane, R. G., & Mallon, M. (2006). *Perceptions of Teachers and Teaching*. Külastatud aadressil <http://educationcouncil.org.nz/sites/default/files/Perceptions%20of%20Teachers%20and%20Teaching%20-%202006.pdf>.

Keedus, L. (2004). *Eesti- ja venekeelse elanikkonna integratsioon Eestis: avalik-õigusliku ringhäälingu roll ühise avaliku sfääri tekkimisel ja poliitilise osaluse soodustajana*. Budapest: Avatud Ühiskonna Instituut. Külastatud aadressil www.policy.hu/keedus/meediapoliitilised.soovitused.doc.

Kerb, A. (2011, 27. mai). Kuidas saaks hakata optimistlikuks? *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20100115.1.16>.

Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: an introduction to its methodology*. London: Sage.

Kukemelk, H. (2007, 7. detsember). Küsimus ja vastus. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20071207.1.1#>.

Kukk, K. (2009). *Õpetaja representatsioon 2008. aasta Postimehes ja Õpetajate Lehes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15769/Kukk_Kersti.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kurm, T. (2004). Eesti üldhariduskoolide õpetajate valmidus meedia õpetamiseks läbiva teemana. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Kuurme, T. (2007, 7. detsember). Küsimus ja vastus. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20071207.1.1#>.

Küng, L., Picard, R., & Towse, R. (2008). *The Internet and the Mass Media*. London: Sage.

Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrükk.

Leesi, L. (2007, 7. detsember). Küsimus ja vastus. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20071207.1.1#>.

Leijen, Ä. (2015, 2. september). Tartu Ülikool: Sinust võiks saada õpetaja. *Õhtuleht*. Külastatud aadressil <http://www.oh tuleht.ee/692311/tartu-ulikool-sinust-voiks-saada-opetaja>.

Luik, L. (2010, 7. september) Õpetajaamet ausse! *Pärnu Postimees*. Külastatud aadressil <http://pluss.parnupostimees.ee/309297/opetajaamet-ausse>.

McQuail, D. (2000). *Massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Maidre, O. (2015, 23. oktoober). Neli harilikku virinat õpetajate aadressil. Tagel, L. (Toim), *Postimees*. Külastatud aadressil <http://arvamus.postimees.ee/3372619/ott-maidre-neli-harilikku-virinat-opetajate-aadressil>.

Maiste, V-S. (2012, 10. mai). Soomlased usuvad, et õpetajal on ühiskonnas eriline roll. *Sirp*. Külastatud aadressil <http://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/soomlased-usuvad-et-opetajal-on-uehiskonnas-eriline-roll/>.

Mayring, P. (2014). *Qualitative Content Analysis. Theoretical Background, recent developments and software solutions*. Klagenfurt, Austria.

Mihelson, H. (2015, 12. november). Valitsus andis rohelise tule: koolide remondiks mõeldud toetus läheb õpetajate palgatõusuks. *Postimees*. Külastatud aadressil <http://www.postimees.ee/3396205/valitsus-andis-rohelise-tule-koolide-remondiks-moeldud-toetus-laheb-opetajate-palgatousuks>.

Moltsaar, A. (2014). The presentation of teachers in the headlines of *Postimees* and *The Times*, 2008–2012. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Normak, P. & Ruus V-R. (2012). *Miks on vaja rääkida tulevikuõppimisest? Näide teadmuse konstrueerimisest*. Tallinna Ülikool. Külastatud aadressil <http://eduko.archimedes.ee/files/Ruus,%20Normak.pdf>.

OECD. (2005). *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. OECD Publishing. Külastatud aadressil <http://www.oecd.org/education/school/45139005.pdf>.

OECD. (2010). *Educationg Teachers for Diversity: Meeting the Challenge*. OECD Publishing. Külastatud aadressil <http://www.oecd.org/edu/cei/educatingteachersfordiversitymeetingthechallenge.htm>.

OECD. (2014). *TALIS 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning*. OECD Publishing. Külastatud aadressil <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>.

OECD. (2014). *Education at a Glance 2014*. OECD Publishing. Külastatud aadressil http://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2014_eag-2014-en.

Oxfordi inglise keele seletav sõnaraamat. (s.a.). Kasutatud aadressil <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/>.

Palmaru, R. (2001). Meedia ja demokraatia. *Riigikogu Toimetised*, nr 4. Külastatud aadressil <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11858>.

Palmaru, R. (2003). *Juhatus kommunikatsiooniteooriasse*. Tallinn: Akadeemia Nord.

Raag, I. (2007, 7. detsember). Õpetaja kuvand meedias ja filmis. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20071207.1.1#>.

Raidla, O. (2009). Meedia enesekriitika temaatika Eesti trükiajakirjanduses. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Rebane, S. (2004, 15. oktoober). Õpetajate töö on stressirohke. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20041015.1.16#>.

Reinap, A. (2016, 26. jaanuar). Postimees tõusis uute portaalide toel Eesti suurimaks. *Postimees*. Külastatud aadressil <http://pluss.postimees.ee/3481469/postimees-tousis-uute-portaalide-toel-eesti-suurimaks>.

Schults, A. (2012). *Pedagoogide tugisüsteem*. Külastatud aadressil <https://www.tartu.ee/data/Pedagoogide%20tugisysteem.pdf>.

Shine, K., & O'Donoghue, T. (2013). *Teacher representation in news reporting on standardised testing: A case study from Western Australia*. 39 (4)385–398.

Talja, M. (2008). *Õpetaja maine kajastamine meedias 2005–2007. aasta Postimehe näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Talts, L. (1997). Õpetajakutse muutuste kontekstis. Kala, U. (Toim), *Võimalus ja paratamatus olla õpetaja*, lk 93–100. Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Tamm, K. (2004). Õpetajaamet Eestis ja mujal Euroopas. *Haridus*, nr 6/7.

Tamm, L. (2008). *Uudiste valiku kriteeriumid Postimehes*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Teder, I. (2012). *Ettekanne haridusjuhtide aastakonverentsil*. Külastatud aadressil <http://oiguskantsler.ee/et/indrek-teder-ettekanne-haridusjuhtide-aastakonverentsil>.

Timakov, M. (2015, 5. juuni). Õpetajate mängimata roll. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://opleht.ee/23450-opetajate-mangimata-roll/>.

Toomse, M. (2004). *Peegelpilt: haridusprobleemide kajastamine Õpetajate Lehes*. Võormann, R., & Helemäe, J. (Toim), *Õpetajad: kas maa sool või kraadiga spetsialistide ametigrupp*, lk 197–206. Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Undo, M. (2012, 8. mai). *Kui kehv on meie pedagoogide maine? Delfi*. Külastatud aadressil <http://www.delfi.ee/archive/kui-kehv-on-meie-pedagoogide-tase?id=64346725>.

Varula, K. (2015). *A critical analysis of the representation of teachers in the media in Estonia and in the UK on the example of Eesti Päevaleht and The Guardian*. Magistritöö. Tartu Ülikool.

Veldre, A. (2013, 3. jaanuar). Infoühiskonnast hereetiliselt IV. *Sirp*. Külastatud aadressil <http://www.sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/infouehiskonnast-hereetiliselt-iv/>.

Velsker, L. (2015, 24. november). Eesti kuulub Ligi sõnul hariduses OECD superliigasse. *Postimees*. Külastatud aadressil <http://www.postimees.ee/3411315/eesti-kuulub-ligi-sonul-hariduses-oecd-superliigasse>.

Voltein, E. (2007, 7. detsember). Küsimus ja vastus. *Õpetajate Leht*. Külastatud aadressil <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20071207.1.1#>.

Võormann, R. (2004). Õpetaja ametitruudust mõjutavatest teguritest. Võormann, R., & Helemäe, J. (Toim), *Õpetajad: kas maa sool või kraadiga spetsialistide ametigrupp*, lk 171–187. Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Õpetaja. (2015). Haridus- ja teadusministeerium. Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/et/tegevused/opetaja>.

Õpetaja ja koolijuht. (2015). Haridus- ja teadusministeerium. Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/et/tegevused/opetaja-ja-koolijuht>

Lisa 1. Ülevaade analüüsitud artiklitest

KUU JA JRK NR	KUU PÄEV	AUTOR	PEALKIRI	LINK	TÄHIS
AUG UST					
1	01.08. 2015	PM	Juhtkiri: ühed eksamid, mitte eksamimaraton	http://arvamus.postimees.ee/3279977/juhtkiri-uhed-eksamid-mitte-eksamimaraton	A1
2	04.08. 2015	Karjus, J.	http://tallinncity.postimees.ee/3283223/toomkool-saab-linnalt-oppetooks-ruume-juurde	Toomkool saab linnalt õppetöoks ruume juurde	A2
3	06.08. 2015	Niitra, N.	Ju siis pidi nii minema	http://pluss.postimees.ee/3286173/ju-siis-pidi-nii-minema	A3
4	08.08. 2015	Olup, N- M.	Võõrsil õpetatakse Eesti lastele emakeelt ka Skype'i teel	http://www.postimees.ee/3287095/voorsil-opetatakse-estti-lastele-emakeelt-ka-skype-i-teel	A4

5	11.08. 2015	Telling, T.	Soovitus uueks kooliaastaks: ärge kartke tiibu sirutada ja kõrgele tõusta	http://naine24.postimees.ee/3290461/soovitus-uueks-kooliaastaks-ar-ge-kartke-tiibu-sirutada-ja-korgele-tousta	A5
6	11.08. 2015	Olup, N- M.	Õpetaja: laste teadmised liiklusest on head, käitumine sageli aga teine	http://www.postimees.ee/3290669/opetaja-laste-teadmised-liiklusest-on-head-kaitumine-sageli-aga-teine	A6
7	11.08. 2015	Olup, N- M.	Liikluspsühholoog: suhtumine liiklusrikkujatesse on Eestis liiga leebe	http://www.postimees.ee/3290997/liikluspsuhh-oloo-oloo-oloo-suhtumine-liiklusrikkujatesse-on-eestis-liiga-leebe	A7
8	12.08. 2015	Olmaru, J.	Staažikas kooliõpetaja saab 101	http://tartu.postimees.ee/3291073/staazikas-kooliopetaja-saab-101	A8
9	12.08. 2015	Mäe, I.	Noorte õpetajate vähesus on jätkuvalt probleem	http://www.postimees.ee/3291641/noorte-opetajate-vaheusus-on-jatkuvalt-probleem	A9
10	13.08. 2015	Mäe, I.	Koolijuhtidele anti üle 18 värsket õpetajat	http://www.postimees.ee/3293051/koolijuhtidel-e-anti-ule-18-varsket-opetajat	A10

11	14.08. 2015	Kangro, K.	Loe ja võrdle: mida tahavad sotsid tegelikult koalitsioonileppes muuta?	http://www.postimees.ee/3292835/loe-ja-vordle-mida-tahavad-sotsid-tegelikult-koalitsioonileppes-muuta	A11
12	14.08. 2015	Kangro, K.	Aivar Sõerd kommenteerib sotside ettepanekuid: neil puudub terviklik plaan	http://www.postimees.ee/3294057/aivar-soerd-kommenteerib-sotside-ettepanekuid-neil-puudub-terviklik-plaan	A12
13	14.08. 2015	Siibak, A., Randlo, T. (toim)	Andra Siibak: sotsiaalmeedia võlud ja valud	http://arvamus.postimees.ee/3294287/andra-siibak-sotsiaalmeedia-volud-ja-valud	A13
14	16.08. 2015	Tammes alu, H- M.	Esimeses klassis piisab tennistest	http://tarbija24.postimees.ee/3294499/esimeses-klassis-piisab-tennistest	A14
15		Reinsalu, U., Korv, N. (toim)	Urmas Reinsalu: hooldustööd õigusmaastikul	http://arvamus.postimees.ee/3295771/urmas-reinsalu-hooldustood-oigusmaastikul	A15
16	17.08. 2015	Konstabe l, K.	Kätlin Konstabel: ideaalsest eestlasest ja võrdsest määrast	http://naine24.postimees.ee/3296941/katlin-konstabel-ideaalsest-eestlasest-ja-vordsest-maarast	A16

17	17.08. 2015	Piirsalu, J.	Venemaal istus vangis vähemalt kaheksa Eesti kodanikku	http://www.postimees.ee/3296831/venemaal-istus-vangis-vahemalt-kaheksa-eesti-kodanikku	A17
18	18.08. 2015	Mäe, I.	Ida-Virumaa õpetajad hakkavad eesti keelt õppima	http://www.postimees.ee/3297481/ida-virumaa-opetajad-hakkavad-eesti-keelt-oppima	A18
19	19.08. 2015	Naine.po stimees	Lugeja soovitab: õpetaja võiks koolipäeva alguses õpilastelt nutitelefonid kokku korjata	http://naine24.postimees.ee/3299129/lugeja-soovitab-opetaja-voiks-koolipaeva-alguses-opilastelt-nutitelefonid-kokku-korjata	A19
20	20.08. 2015	Tagel, L.	Õpetajate Lehes homme: lihtsustatud õppekava hädad, kaitsetahte olulisus, õpetajate puudus	http://arvamus.postimees.ee/3299425/opetajate-lehes-homme-lihtsustatud-oppekava-hadad-kaitsetahte-olulisus-opetajate-puudus	A20
21	25.08. 2015	Karro, K.	Digipöördes osaleb kaks Tartu kooli	http://tartu.postimees.ee/3304631/digipoordes-osaleb-kaks-tartu-kooli	A21

22	25.08. 2015	Olup, N-M.	«Kiusamisest vabaks!» õpetab lapsi ebaõiglusele vahele astuma	http://www.postimees.ee/3305075/kiusamisest-vabaks-opetab-lapsi-ebaoglusele-vahele-astuma	A22
23	26.08. 2015	Sutrop, M., Aavik, M. (toim)	Margit Sutrop: kas väärtuste kujunemist saab suunata?	http://arvamus.postimees.ee/3305545/margit-sutrop-kas-vaartuste-kujunemist-saab-suunata	A23
24	26.08. 2015	Saar, J.	Ehitajatel käib koolimajades vilgas lõpuspurt	http://tartu.postimees.ee/3305941/ehitajatel-kaib-koolimajades-vilgas-lopuspurt	A24
25	26.08. 2015	Teder, M.	Õpetajate miinimumpalk on pooleteist aastaga tõusnud 26 protsenti	http://www.postimees.ee/3306283/opetajate-miinimumpalk-on-poolteist-aastaga-tousnud-26-protsenti	A25
26	27.08. 2015	Tagel, L.	Õpetajate Lehes homme: kõige koledamad pealkirjad, digimürgitus, Eesti hariduse tunnuslause	http://arvamus.postimees.ee/3307555/opetajate-lehes-homme-koige-koledamad-pealkirjad-digimurgitus-eesti-hariduse-tunnuslause	A26

27	27.08. 2015	Tammes alu, H- M.	Toidukauplused palkavad endale eesti keele õpetajaid	http://tarbija24.postimees.ee/3307657/toidukauplused-palkavad-endale-eesti-keele-opetajaid	A27
28	27.08. 2015	Rudi, H.	Eesti oma sinine laguun keset kivikõrbe	http://reis.postimees.ee/3308037/eesti-oma-sinine-laguun-keset-kivikorbe	A28
29	28.08. 2015	Apri, C., Ideon, A (toim)	Crisely Apri: missioonitunne ja vaimne vabasurm	http://arvamus.postimees.ee/3307763/crisely-apri-missioonitunne-ja-vaimne-vabasurm	A29
30	28.08. 2015	Mäe, I.	Türil kuulutatakse välja koolirahu	http://www.postimees.ee/3309177/turil-kuulutatakse-valja-koolirahu	A30
31	28.08. 2015	Olup, N- M.	Minister Ligi plaanid uueks kooliaastaks: õpetajatele suurem palk, õpipoisid tööle ja nutiseadmed kooli	http://www.postimees.ee/3309297/minister-ligi-plaanid-ueeks-kooliaastaks-opetajatele-suurem-palk-opipoisid-toole-ja-nutiseadmed-kooli	A31
32	29.08. 2015	Leikop, M., Randlo, T. (toim)	Madli Leikop: on siis koolis digimürgitus või ei ole?	http://arvamus.postimees.ee/3309341/madli-leikop-on-siis-koolis-digimurgitus-voi-ei-ole	A32

33	29.09. 2015	Beltadze, G.	Tsahkna kiri erakonnakaaslastele: Keskerakonna juhtimisel on käivitunud manöövrid praeguse valitsuskoalitsiooni puruks löömiseks	http://poliitika.postimees.ee/3310341/tsahkna-kiri-erakonnakaaslastele-keskerakonna-juhtimisel-on-kaivitunud-manoovrid-praeguse-valitsuskoalitsiooni-puruks-loomiseks	A33
34	31.08. 2015	Alla, H.	Kinoteatri uus lavastus kõigutab õpetajatööga seotud müüte	http://kultuur.postimees.ee/3311169/kinoteatri-uus-lavastus-koigutab-opetajatooga-seotud-muute	A34
35	31.08. 2015	Klaasmägi, K., Tagel, L. (toim)	Kristi Klaasimägi: üks retsept õpetaja silmade sära hoidmiseks	http://arvamus.postimees.ee/3311267/kristi-klaasimagi-uks-retsept-opetaja-silmade-sara-hoidmiseks	A35
36	31.08. 2015	Lakson, P.	Ilves kooliaasta eel: ärme kasuta kooli mineku puhul sõna «tööaasta»	http://arvamus.postimees.ee/3312125/ilves-kooliaasta-eel-arme-kasuta-kooli-mineku-puhul-sona-tooaasta	A36

37	01.09. 2015	PM	Juhtkiri: rohkem palka, aga ka usaldust õpetaja vastu	http://arvamus.postimees.ee/3312139/juhtkiri-rohkem-palka-aga-ka-usaldust-opetaja-vastu	A37
SEPT EMB ER					
1	01.09. 2015	Randjärv , L.	Laine Randjärv: usaldada või mitte usaldada, selles on küsimus	http://arvamus.postimees.ee/3311807/laine-randjarv-usaldada-voi-mitte-usaldada-selles-on-kusimus	S1
2	01.09. 2015	PM	Galerii ja video: Türi allkirjastati koolirahu leping	http://www.postimees.ee/3312451/galerii-ja-video-turil-allkirjastati-koolirahu-leping	S2
3	01.09. 2015	Karjus, J.	Saue kooliaasta algab keldris	http://tallinncity.postimees.ee/3311861/saue-kooliaasta-algab-keldris	S3
4	01.09. 2015	Reps, M. Tagel, L. (toim)	Mailis Reps: erakoolide tulevik seatakse kahtluse alla	http://arvamus.postimees.ee/3312731/mailis-reps-erakoolide-tulevik-seatakse-kahtluse-alla	S4

5	01.09.2 015	Karjus, J.	Peetri koolis alustas kooliteed seitse esimest klassi	http://tallinncity.postimees.ee/3313231/peetri-koolis-alustas-kooliteed-seitse-esimest-klassi	S5
6	01.09.2 015	Tubalkain, M.	Palgakasv võib aeglustuma hakata	http://majandus24.postimees.ee/3313265/palgakasv-voib-aeglustumahaakata	S6
7	02.09.2 015	Rudi, H.	Jänku-Jussi aeg sai läbi	http://tarbija24.postimees.ee/3314485/janku-jussi-aeg-sai-labi	S7
8	03.09.2 015	Olup, N-M.	Eesti keele kursustele registreerus ligi 6000 muukeelset inimest	http://www.postimees.ee/3315613/eesti-keele-kursustele-registreerus-ligi-6000-muukeelset-inimest	S8
9	04.09.2 015	Siibak, A. Randlo, T. (toim)	Andra Siibak: täiskasvanud kipuvad fotode jagamise tuhinas unustama piltidel kujutatud laste õigusi	http://arvamus.postimees.ee/3316839/andra-siibak-taiskasvanud-kipuvad-fotode-jagamise-tuhinas-unustama-piltidel-kujutatud-laste-oigusi	S9
10	04.09.2 015	Kula, K.	Noored pedagoogid: kutsub huvi ameti vastu, mitte palganumber	http://tartu.postimees.ee/3316345/noored-pedagoogid-kutsub-huvi-ameti-vastu-mitte-palganumber	S10

11	05.09. 2015	Klandorf , H.	Ingrid Tõniste meenutab kooliaega: «Õpetaja arvas, et ma luiskan...»	http://naine24.postimees.ee/3316061/ingrid-toniste-meenutab-kooliaega-opetaja-arvas-et-ma-luiskan	S11
12	05.09. 2015	Parijõgi, M.	Meeli Parijõgi: et laps ei läheks koolis katki	http://arvamus.postimees.ee/3317813/meeli-parijogi-et-laps-ei-laheks-koolis-katki	S12
13	05.09. 2015	Kooli, P.	Roman Baskin: me elame kähkukate ajastul	http://kultuur.postimees.ee/3309431/roman-baskin-me-elame-kahkukate-ajastul	S13
14	06.09. 2015	Teder, M.	Üldõpetus murrab traditsioonilist tunniplaani	http://www.postimees.ee/3318541/uldopetus-murrab-traditsioonilist-tunniplaani	S14
15	06.09. 2015	Niitra, S.	Tänapäeva õpetaja tööpõld laieneb	http://pluss.postimees.ee/3317107/tanapaeva-opetaja-toopold-laieneb	S15
16	07.09. 2015	Naine.po stimees.e e	Kümme nõuannet, kuidas motiveerida lapsi koduseid ülesandeid tegema	http://naine24.postimees.ee/3319097/kumme-nouannet-kuidas-motiveerida-lapsi-koduseid-ulesandeid-tegema	S16

17	08. 09. 20 15	Elu24	ETV eetrisse jõuab uus ja humoorikas sari «Maa, armastan Sind!»	http://elu24.postimees.ee/3320521/etv-eetrisse-jouab-uus-ja-humoorikas-sari-maa-armastan-sind	S17
18	09. 09. 20 15	Võsumets, M.	Erihoidja leiab üles lapse varjatud ande	http://tervis.postimees.ee/3320773/erihoidja-leiab-ules-lapse-varjatud-ande	S18
19	09. 09. 20 15	Mets, R.	Linn ootab õpetaja elutöö auhinna kandidaate	http://tartu.postimees.ee/3321751/linn-ootab-opetaja-elutoo-auhinna-kandidaate	S19
20	10. 09. 20 15	Mihelson, H.	Riigikontroll: mitu kooli rikub lapsevanematelt raha küsides õppemaksuta õppe nõuet	http://www.postimees.ee/3322519/riigikontroll-mitu-kooli-rikub-lapsevanematelt-rahakusides-oppemaksuta-oppe-nouet	S20
21	10. 09. 20 15	Gnadenteic h, U.	Tallinnas ja Harjumaal pagulasi ei oodata	http://tallinncity.postimees.ee/3324021/tallinnas-ja-harjumaal-pagulasi-ei-oodata	S21
22	11. 09. 20 15	Karro, K.	Ühiskatsete keeletest tekitab küsimusi	http://tartu.postimees.ee/3323643/uhiskatsete-keeletest-tekitab-kusimusi	S22

23	12.09. 2015	Tagel, L.	Allar Veelmaa: kas põhikooli lõpus peaks olema eksamid, tasemetöö või valikuvõimalused?	http://arvamus.postimees.ee/3325045/allar-veelmaa-kas-pohikooli-lopus-peaks-olema-eksamid-tasemetoo-voi-valikuvoimalused	S23
24	12.09. 2015	Teder, M.	Õpiveeb tuleb uusi vahendeid otsivale õpetajale appi	http://www.postimees.ee/3324769/opiveeb-tuleb-uusi-vahendeid-otsivale-opetajale-appi	S24
25	13.09. 2015	Olesk, A.	Sayonara töötaja, elagu algoritm	http://arvamus.postimees.ee/3323915/sayonara-tootaja-elagu-algoritm	S25
26	13.09. 2015	Vaiksoo, J.	Kirjandustund Jan Kausiga	http://pluss.postimees.ee/3323567/kirjandustund-jan-kausiga	S26
27	13.09. 2015	Koch, T.	Pagulased, haldusreform, sead ja piim	http://pluss.postimees.ee/3326577/pagulased-haldusreform-sead-ja-piim	S27
28	14.09. 2015	Pintson, M-L.	Vanemad löövad koolimaja särama	http://tartu.postimees.ee/3326665/vanemad-loovad-koolimaja-sarama	S28

29	14.09. 2015	Karjus, J.	Üle poole Tallinna koolide ja lasteaedade arvutipargist vahetatakse välja	http://tallinncity.postimees.ee/3326969/ule-poole-tallinna-koolide-ja-lasteaedade-arvutipargist-vahetatakse-valja	S29
30	15.09. 2015	Teder, M.	Koolijuht: koolil võib pagulaslaste õpetamiseks kuluda üle 20 000 euro	http://www.postimees.ee/3328227/koolijuht-koolil-voib-pagulaslaste-opetamiseks-kuluda-ule-20-000-euro	S30
31	16.09. 2015	Saar, J.	Keeleõppe eest küsib raha mitu kooli	http://tartu.postimees.ee/3329427/keeleoppe-eest-kusib-raha-mitu-kooli	S31
32	18.09. 2015	Ammas, A., Sinikalda, M.	Väikesed koolid rebivad end eliidi kõrvale	http://pluss.postimees.ee/3333227/vaikesed-koolid-rebivad-end-eliidi-korvale	S32
33	18.09. 2015	Lakson, P.	Õpetajaid, kultuuri-, sotsiaal- ja sisejulgeoleku töötajaid ootab palgatõus	http://majandus24.postimees.ee/3333309/opetajaid-kultuuri-sotsiaal-ja-sisejulgeoleku-tootajaid-ootab-palgatous	S33

34	19.09. 2015	Tagel, L.	Priit Kruus: mida me arvame õpetajatest?	http://arvamus.postimees.ee/3332995/priit-kruus-mida-me-arvame-opetajatest	S34
35	20.09. 2015	Tagel, L.	Tulevane ohvitser õpib nii juhtimist kui tantsu	http://riigikaitse.postimees.ee/3329807/tulevane-ohvitser-opib-nii-juhtimist-kui-tantsu	S35
36	22.09. 2015	Olup, N-M.	Õiguskantsler: senine põhihariduse korraldus ei pruugi olla kestlik	http://www.postimees.ee/3336557/oiguskantsler-senine-pohihariduse-korraldus-ei-pruugi-olla-kestlik	S36
37	23.09. 2015	Pintson, M-L.	Avatud õpiruum aitab teisiti õppida	http://tartu.postimees.ee/3337229/avatud-opiruum-aitab-teisiti-oppida	S37
38	24.09. 2015	Karro, K.	Tartu ülikoolis valitakse nelja valdkonna dekaanid	http://tartu.postimees.ee/3337249/tartu-ulikoolis-valitakse-nelja-valdkonna-dekaanid	S38
39	24.09. 2015	Raba, R.	Õpetajad saavad mulluse tapmise ajal õiguse laste kotte läbi otsida	http://pluss.postimees.ee/3339781/opetajad-saavad-mulluse-tapmise-ajel-oiguse-laste-kotte-labi-otsida	S39

40	28.09. 2015	PM	Juhtkiri: eelarve otsib tabavat nime	http://arvamus.postimees.ee/3343809/juhtkiri-eelarve-otsib-tabavat-nime	S40
41	28.09. 2015	Olup, N-M.	Haridusprogramm «Noored kooli» asub taas õpetajaid otsima	http://www.postimees.ee/3343793/haridusprogramm-noored-kooli-asub-taas-opetajaid-otsima	S41
42	29.09. 2015	Kangro, K.	Taavi Rõivas: tuleva aasta riigieelarve on läbimõeldud ja vastutustundlik	http://arvamus.postimees.ee/3344143/taavi-roivas-tuleva-aasta-riigieelarve-on-labimoeldud-ja-vastutustundlik	S42
43	29.09. 2015	Kangro, K.	Opositsioon nimetas riigieelarvet vindumise ja tiksumise eelarveks	http://www.postimees.ee/3344225/opositsioon-nimetas-riigieelarvet-vindumise-ja-tiksumise-eelarveks	S43
44	30.09. 2015	Pintson, M-L.	Elupõlised õpetajad võtavad täna vastu oma elutöö eest	http://tartu.postimees.ee/3345153/elupolised-opetajad-votavad-tana-vastu-tasu-oma-elutoo-eest	S44

45	30.09. 2015	Kula, K.	Nutirobot tutvustab noortele IT võlusid	http://tartu.postimees.ee/3345167/nutirobot-tutvustab-noortele-it-volusid	S45
OKT OOB ER					
1	01.10. 2015	PM	Õpetajate Leht reedel: eripedagoogid logopeedidele appi, eesti keele oskus kui inimõigus ja seletuskiri õpetajale	http://arvamus.postimees.ee/3347681/opetajate-leht-reedel-eripedagoogid-logopeedidele-appi-eesti-keele-oskus-kui-inimoigus-ja-seletuskiri-opetajale	O1
2	02.10. 2015	Männi, M.	Eesti taas haridusedetabeli tipus! Seekord meesõpetajate puuduse pärast	http://www.postimees.ee/3348767/eesti-taas-haridusedetabeli-tipus-seekord-meesopetajate-puuduse-parast	O2
3	03.10. 2015	Beltadze, G.	Tartus selgusid tänavused aasta õpetajad	http://www.postimees.ee/3350045/tartus-selgusid-tanavused-aasta-opetajad	O3

4	04.10. 2015	Speek, M., Tagel, L. (toim)	Mari Speek: eestikeelne aineõpe peab jõudma lisaks vene gümnaasiumile ka vene põhikooli	http://arvamus.postimees.ee/3349049/mari-speek-eestikeelne-aineope-peab-joudma-lisaks-vene-gumnaasiumile-ka-vene-pohikooli	O4
5	06.10. 2015	Kula, K.	Forseliuse kooli ruumid läbisid uuenduskuuri	http://tartu.postimees.ee/3351795/forseliuse-kooli-ruumid-labisid-uuenduskuuri	O5
6	06.10. 2015	Kivistu, K.	Noorte riskikäitumise ennetuseks suunatakse ligi miljon eurot	http://tervis.postimees.ee/3352351/noorte-riskikaitumise-ennetuseks-suunatakse-ligi-miljon-eurot	O6
7	06.10. 2015	Pintson, M-L.	Supilinlane ärgitab noori mõttespordiga tegelema	http://tartu.postimees.ee/3352499/supilinlane-argitab-noori-mottespordiga-tegelema	O7
8	07.10. 2015	Kaukver e, T.	Koolitulistaja tänane istung jäi ära	http://www.postimees.ee/3353481/koolitulistaja-tanane-istung-jai-ara	O8
9	07.10. 2015	BNS	Haridusministeerium tahab lisada õpetajate palgafondi 2,6 miljonit eurot	http://www.postimees.ee/3354629/haridusministeerium-tahab-lisada-opetajate-palgafondi-2-6-miljonit-eurot	O9

10	08.10. 2015	Tagel, L.	Õpetajate Lehes sel reedel: hariduselu superstaarid, õpetajate vilets keeleoskus, kiirkohtingud koolijuhtidega	http://arvamus.postimees.ee/3355323/opetajate-lehes-sel-reedel-hariduselu-superstaarid-opetajate-vilets-keeleoskus-kiirkohtingud-koolijuhtidega	O10
11	09.10. 2015	Mihelson , H.	Ministeerium tahab osa omavalitsuste haridustoetusest kaotada ja raha õpetajate palgakasvu suunata	http://www.postimees.ee/3356563/ministeerium-tahab-osa-omavalitsuste-haridustoetusest-kaotada-ja-raha-opetajate-palgakasvu-suunata	O11
12	09.10. 2015	Einmann , A.	Prokurör nõuab õpetaja tapmises süüdistatavale noormehele 10-aastast vangistust	http://www.postimees.ee/3357155/prokuror-nouab-opetaja-tapmises-suudistatavale-noormehele-10-aastast-vangistust	O12
13	10.10. 2015	Lukas, J.	Jõgeva aasta õpetaja Vello Mägi õpib koos õpilastega ka ise	http://tartu.postimees.ee/3357633/jogeva-aasta-opetaja-vello-magi-opib-koos-opilastega-ka-ise	O13

14	10.10. 2015	Poom- Valickis, K., Tagel, L. (toim)	Katrin Poom- Valickis: kas kodutöö on võimalus või karistus õpilastele?	http://arvamus.postimees.ee/3356853/katrin-poom-valickis-kas-kodutoo-on-voimalus-voi-karistus-opilastele	O14
15	10.10. 2015	Olup, N- M.	Ligi peab prioriteediks õpetajate palgatõusu	http://www.postimees.ee/3357927/ligi-peab-prioriteediks-opetajate-palgatousu	O15
16	11.10. 2015	Karin, T., Tagel, L. (toim)	Thea Karin: miks on vaja muuta koolitundide alguse aega?	http://arvamus.postimees.ee/3356987/thea-karin-miks-on-vaja-muuta-koolitundide-alguse-aega	O16
17	13.10. 2015	Selgis, L.	Liina Selgis: vigane pruut?!	http://arvamus.postimees.ee/3359479/liina-selgis-vigane-pruut	O17
18	13.10. 2015	Ärm, T.	Kondoomita vahekord võib olla ohtlik ka püsisuhtes	http://tervis.postimees.ee/3360873/kondoomita-vahekord-voib-olla-ohtlik-ka-pusisuhtes	O18

19	14.10. 2015	Taro, K.	Küllli Taro: valitsussektori töötajate arvu vähendamisest võiks saada muutuste vedur	http://arvamus.postimees.ee/3362253/kulli-taro-valitsussektori-tootajate-arvu-vahendamisest-voik-saada-muutuste-vedur	O19
20	14.10. 2015	Karjus, J.	Tõnu Piibur: tung gümnaasiumi on seotud koolide edetabeliga	http://tallinncity.postimees.ee/3362431/tonu-piibur-tung-gumnaasiumi-on-seotud-koolide-edetabeliga	O20
21	14.10. 2015	Karjus, J.	Interaktiivne kaart: millised Tallinna koolid kasvavad, millised kahanevad?	http://tallinncity.postimees.ee/3362419/interaktiivne-kaart-millised-tallinna-koolid-kasvavad-millised-kahanevad	O21
22	15.10. 2015	Tagel, L	Õpetajate Lehes sel reedel: eestikeelse õppe korraldusest, piirileppest ja riigikaitseõpetusest	http://arvamus.postimees.ee/3363159/opetajate-lehes-sel-reedel-eestikeelse-oppe-korraldusest-piirileppest-ja-riigikaitseopetusest	O22

23	15.10. 2015	Teder, M.	Justiitsminister koolidelt investeeringuraha võtmise plaani heaks ei kiitnud	http://www.postimees.ee/3363631/justiitsminister-koolidelt-investeeringuraha-votmise-plaani-heaks-ei-kiitnud	O23
24	15.10. 2015	Jürgenste in, T., Tagel, L. (toim)	Toomas Jürgenstein: kuidas kasvatada noortest kriitiliselt mõtlevaid isiksusi?	http://arvamus.postimees.ee/3361675/toomas-jurgenstein-kuidas-kasvatada-noortest-kriitiliselt-motlevaid-isiksusi	O24
25	15.10. 2015	Pintson, M-L.	Õpilased otsivad kõige sõbralikumat õpetajat	http://tartu.postimees.ee/3364791/opilased-otsivad-koige-sobralikumat-opetajat	O25
26	16.10. 2015	Padrik, Marika	Marika Padrik: kõrgharidus – kas pusle ladumine või majaehitus?	http://arvamus.postimees.ee/3364889/marika-padrik-korgharidus-kas-pusle-ladumine-voi-majaehitus	O26
27	18.10. 2015	Poom- Valickis, K., Tagel, L. (toim)	Katrin Poom- Valickis: mida õppida koduste ülesannete andmisest ja kontrollimisest?	http://arvamus.postimees.ee/3366441/katrin-poom-valickis-mida-oppida-koduste-ulesannete-andmisest-ja-kontrollimisest	O27

28	19.10. 2015	Pintson, M-L.	Haridusfestival vallutab Tartu	http://tartu.postimees.ee/3366999/haridusfestival-vallutab-tartu	O28
29	19.10. 2015	Kalm, V. Tagel, L. (toim)	Volli Kalm: kes vastutab tehtagu- mentaliteedi eest?	http://arvamus.postimees.ee/3366859/volli-kalm-kes-vastutab-tehtagu-mentaliteedi-eest	O29
30	20.10. 2015	Einmann , A., Mihelson , H.	Kohus mõistis õpetaja tapnud poisi üheksaks aastaks vangi	http://www.postimees.ee/3367851/kohus-moistis-opetaja-tapnud-poisi-uehksaks-aastaks-vangi	O30
31	20.10. 2015	Avestik, R.	Näide terve talupojamõistuse vajalikkusest	http://kultuur.postimees.ee/3368465/naide-terve-talupojamoistuse-vajalikkusest	O31
32	21.10. 2015	Kersna, L.	Liina Kersna: normaliseeritud vägivallaga ei tohi leppida	http://arvamus.postimees.ee/3368727/liina-kersna-normaliseeritud-vagivallaga-ei-tohi-leppida	O32
33	21.20. 2015	Ahto K., Ann V., Karm in, M.	Waldorfi gümnaasiumi lapsevanemad: erakoolid tagavad hariduselu mitmekesisuse	http://arvamus.postimees.ee/3370447/waldorfi-gumnaasiumi-lapsevanemad-erakoolid-tagavad-hariduselu-mitmekesisuse	O33

34	22.10. 2015	Tagel, L.	Õpetajate Lehes sel reedel: alternatiiv Oki haamrile, karjäärivalik, veel kodustest ülesannetest	http://arvamus.postimees.ee/3371403/opetajate-lehes-sel-reedel-alternatiiv-okihaaamrile-karjaarivalik-veel-kodustest-ulesannetest	O34
35	23.10. 2015	Maidre, O., Tagel, L. (toim)	Ott Maidre: neli harilikku virinat õpetajate aadressil	http://arvamus.postimees.ee/3372619/ott-maidre-neli-harilikku-virinat-opetajate-aadressil	O35
36	25.10. 2015	Timoštšuk, Inge	Inge Timoštšuk: mida teha, et õpilased saaksid kodutöödega paremini hakkama	http://arvamus.postimees.ee/3373231/ingetimoštšuk-mida-teha-et-opilased-saaksid-kodutoodega-paremini-hakkama	O36
37	25.10. 2015	Pohlak, T.	Triin Pohlak: tervislik eluviis algab kodust ja koolist	http://arvamus.postimees.ee/3374351/triin-pohlak-tervislik-eluviis-algab-kodust-ja-koolist	O37

38	28.10. 2015	Einmann , A.	Kohtla-Järve õpetajat kahtlustatakse hinnete parandamise eest raha võtmises	http://www.postimees.ee/3377895/kohtla-jarve-opetajat-kahtlustatakse-hinnete-parandamise-eest-raha-votmises	O38
39	29.10. 2015	Tagel, L.	Õpetajate Lehes sel reedel: keelekümblysest, kodutöödest, koolid valmistuvad pagulaste tulekuks	http://arvamus.postimees.ee/3379289/opetajate-lehes-sel-reedel-keelekumblusest-kodutoodest-koolid-valmistuvad-pagulaste-tulekuks	039
40	31.10. 2015	Kivimaa, K.	Katrin Kivimaa: naiste rollid ja õigused kui riikliku propaganda osa	http://arvamus.postimees.ee/3379679/katrin-kivimaa-naiste-rollid-ja-oigused-kui-riikliku-propaganda-osa	O40

Lisa 2. Väljavõte uurijapäevikust

<i>/.../</i>
<i>07.01 Mul on küsimus andmete kogumise kohta. Kas sain õigesti aru, et kopeerin iga artikli eraldi wordi (link juurde) ja siis pealkirjastan nii, nagu selgitasid?</i>
<i>/.../</i>
<i>04.03 Mõned küsimused, mis tekkisid, kui hakkasin andmeid koguma: Millised artiklid võtta, millised jätta? Kas sobib nii, et ma ei kasuta artikleid, mis on esmalt avaldatud näiteks Õpetajate Lehes või Sirbis ja seejärel alles Postimees online's? Kui võtaksin kõik sisse, siis tuleks artikleid kokku VÄGA-VÄGA-VÄGA palju.</i>
<i>/.../</i>
<i>24.03 Praegu olen jõudnud nii kaugemale, et tõstsin kõik septembrikuu artiklid (kus üldhariduskooli õpetajatest juttu) eraldi ümber wordi (ja lisaks plain textiks, et kodeerida), tegin septembrikuu artiklite kohta kokkuvõtva tabeli ning alustasin ka kodeerimisega. Septembrist sain artikleid kokku 45 tükki.</i>
<i>/.../</i>
<i>04.04 Lisasin parandatud metoodikaga töö Dropbox'i. Usun, et seda tuleb veel töö käigus täiendada, et näiteid tuua (nt kodeerimisest). Kodeerimisest edasi ma ei ole veel jõudnud ja sellepärast ei osanud täpselt kirjeldada, missugused järgmised sammud on.</i>
<i>/.../</i>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Nele-Mai Olup (sünnikuupäev: 19.06.1993), annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose “Õpetajatega seotud temaatika kajastus Postimees *online*’is august 2015–november 2015”, mille juhendaja on Liina Lepp,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17.05.2016